

SIIPIRIKKO 3-4/90

Pohjois-Karjalan Lintutieteellinen Yhdistys r.y.

Julkaisija: Pohjois-Karjalan Lintutieteellinen Yhdistys r.y.

Puheenjohtaja: Juha Mieltinen Patotie 5 D 4 80160 Joensuu
puh 821133

Varapuheenjohtaja: Jouko Tiussa Ensonkatu 8 80200 Joensuu
puh 35849

Sihteeri: Rauno Nivanaho Siihtalantie 21 B 2 80150 Joensuu
puh 123440

Rahastonhoitaja: Olli Virmajoki 82180 Huhtilampi puh koti 79418
työ 201337

Muut hallituksen jäsenet: Kimmo Koskela Iiksenvaara 80260 Joensuu
puh 33397, Jukka Matero Kaislakatu 10 B 15 80130 Joensuu, Rauni
Piironen Suvikatu 11 80200 Joensuu puh 32328

Lehden toimituskunta: Harri Kontkanen (vastaava toimittaja), Juhani
Hyttinen

Tilausasiat: Lehti ilmestyy 4 kertaa vuodessa. Jaetaan jäsenille
jäsenmaksua vastaan. Jäsenmaksun suuruus v. 1990 on 45 mk (opis-
kelijat, alle 25 v. 33 mk, perhejäsenmaksu 10 mk). Siipirikon ti-
lausmaksu v. 1990 45 mk. Irtonumerot vuosikertaan 1981 asti 4 mk
(juhlanumero 15 mk), vuosikerrat 1982- 5 mk + postituskulut.
Yhdistyksen tili SYP Joensuu 201620 - 337216/Pohjois-Karjalan
Lintutieteellinen Yhdistys r.y./PL 119 80101 Joensuu.

Kansi Kurki (Valokuvannut Hannu Eskonen)

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu
Syysmuutto 1989 Pohjois-Karjalassa: Harri Kontkanen ja Jouni Pursiainen	83
Thaimaa - retkikohde kaukoidässä: Harri Kontkanen	97
ARK tiedottaa	102
Päiväpetolintujen pesintä Pohjois-Karjalassa 1989: Hannu Lehtoranta	104
Talvilinnut 1989/90 Pohjois-Karjalassa: Jouko Tiussa	109
Ilmoituksia	128

★ = Valtakunnallisen (Suomen lintutieteellisen yhdistyksen) rari-
teettikomitean tarkastama ja hyväksymä havainto.
☆ = Alueellisen rariteettikomitean tarkastama ja hyväksymä havainto.

SYYSMUUTTO 1989 POHJOIS-KARJALASSA

Muuttokatsauksen kasanneiden henkilöiden nimikirjo: päämuuton, pedot, isot linnut ja arktikan käsitteli Harri Kontkanen, sekä kevään vaelluslinnut kokosi Jouni Pursiainen. Juuan lintuharrastajien havainnot kokosi Hannu Lehtoranta, Lieksan havainnot ilmoitti Esko Lappi, kiitokset heille sekä kaikille oman lomakkeen postiin viskanneille.

Havainnoijat: Juuan lintuharrastajat: Hannu ja Aila Lehtoranta = H&AL, Jari ja Henna Halonen = J&HH, Lieksa: Esko Lappi = EL, Keijo Nuutinen = KN, Marko Ojala = MO, Matti Riikonen = MR ja Erwin Tuppurainen, Markku Halonen = MH, Veli Hassinen, Ilpo Hjerppe = IH, Heikki Holmström = HH, Timo Karkkainen = TK, Lauri Karttunen = LK, Harri Kontkanen = HK, Esa Laaninen = ELa, Jukka Matero = JMa, Juha Mieltinen = JM, Henrik Multanen, Pertti Mähönen = PM, Ari Parviainen = AP, Hannu ja Matti Piironen, Jouni Pursiainen = JP, Kauko Rouhiainen = KR, Risto Sulkava = RS, Juha Valonen = JV ja Antti Vänsä = AV.

Lyhenteet: m = muuttava, esim 456/9a m = 456 muuttavaa yhdeksässä parvessa, p = paikallinen, ä = äännelevä

Fenologisesti myöhäiset havainnot:

Piekana	1m	12.11.	Juu Pohjois-Vuokko (J&HH)
Buteo sp	1m	30.11.	Ilo (RS)

Päämuutto:

Syysmuuton alkutahdin määräsivät kahlaajat tuttuun tyyliin. Jo 11.6., perinteiseen isosirrien kevätmuuton huipentuman aikoihin, alkoivat **kuovit** kerääntyä muuttopotteihin. Tuolloin Vär Niiralassa 'laidunsi' 30 ja Vär Sääperillä 40 käyränokkaa (MH,ELa), ja samaisena päivänä Pyh Mulossa oli 30p **kuovia** (HK,AP). 22.6. Lie Petronniemessä nähtiin 15 **kuovia** muuttolennessa kohti etelää (EL). 30.6. oli Joe Utran kanavalla 25p **liiroa** hakemassa matkaeväitä (HK). 15.7. edellisessä paikassa steppaili 30 **liiroa**, 10 **valkovikloa** ja 400 **kottaraista** (HK). 10.7. Juu Vuokossa Pielisen saaria soudelleet J&HH laskivat Kalliosaa-
relta 60 **rantasipiä** ja Pikku-Möhkyriltä 20 sipiä.

1.8. yhyttiin Joe Utran rantaluhdasta 25 **taivaanvuolta** (HK), 8.8. Rää Sängenlahdessa rämpinyt MH laski 20 pssiä, ja samana päivänä JM laski Joe Höytiäisen kanavalta 30 vuolta. 15.8. laskeutui muuolta 34 **kuovia** rasittamaan jalkojaan Out Vuonokseen (AV). 8.8. hyrräsi Out Vuonoksessa 100 **tervapääskyä** ja 25.8. samassa paikassa hyönteisiä murhasi 600 **haarapääskyn** iskujoukko (AV). Muista hyönteissyöjakeskittymistä kannattaa mainita 19.8. Vär Sääperillä olleet 200p **västaräkkiä** ja 100p **keltävästaräkkiä** (AP,MH,HK). AV laskeskeleli 15.-16.8. Out Vuonoksesta molempia **västaräkkejä** yhteensä 100 yksilön verran.

Joe Höytiäisen kanavan lintuasemalla rengastettiin syksyn mittaan innokkaasti pikkulintuja, niinpä monien vaikeasti havainnoitavien hyönteissyöjienkin muutosta saatiin varsin hyvä kuva. Ahkerimpana pulttaajana asemalla toimi perinteisesti JM. **Lehtokerttujen** muutto huipentui 27.7.-17.8., jona aikana 38 yks. sai pultin jalkaansa. **Pensaskertulla** vastaavasti 8.8.-16.8. 8 yks., sekä **hernekertulla** päämuutto ajoittui 1.8.-15.8. 49 yks.

Myöhäisimmät havaintopäivämäärät lajeittain:

Kuikka	14.11.	Taivaanvuohi	5.10.	Satakieli	-
Kaakkuri	11.11.	Jänkäkurppa	22.10.	Sinirinta	24.9.
Silkkiuikku	12.11.	Lehtokurppa	8.10.	Punarinta	9.11.
Härkälintu	-	Isokuovi	31.8.	Pensasirkkal.	-
Mustakurkku-u.	-	Pikkukuovi	11.8.	Viitasirkkal.	-
Heinäisorsa	25.11.	Punakuiri	-	Luhtakerttunen	-
Tavi	7.11.	Metsäviklo	7.8.	Viitakerttunen	-
Heinätavi	2.9.	Liro	17.8.	Ruokokerttunen	22.9.
Jouhisorsa	8.10.	Rantasipi	9.8.	Ryतिकerttunen	1.9.
Haapana	12.11.	Punajalkaviklo	-	Mustapääkerttu	T
Lapasorsa	T	Valkoviklo	17.8.	Lehtokerttu	9.9.
Lapasotka	8.10.	Mustaviklo	1.9.	Pensaskerttu	6.9.
Tukkasotka	25.11.	Pikkusirri	8.9.	Hernekerttu	19.9.
Punasotka	1.9.	Lapinsirri	1.9.	Pajulintu	26.9.
Telkkä	25.11.	Suosirri	30.9.	Tiltalti	13.10.
Alli	18.11.	Jänkäsirriäinen	19.7.	Sirittäjä	4.9.
Pilkksiipi	12.11.	Suokukko	-	Lapinuunilintu	-
Mustalintu	25.11.	Vesipääsky	9.9.	Idänuunilintu	-
Tukkakoskelo	29.10.	Merikihu	-	Harmaasieppo	7.9.
Isokoskelo	25.11.	Selkälokki	16.10.	Kirjosieppo	9.8.
Uivelo	18.10.	Harmaalokki	21.11.	Rautiainen	8.10.
Metsähanhi	8.10.	Kalalokki	18.11.	Metsäkirvinen	5.10.
Tundrahamhi	8.10.	Pikkulokki	3.9.	Niittykirvinen	17.10.
Laulujoutsen	25.11.	Naurulokki	7.11.	Lapinkirvinen	17.9.
Pikkujoutsen	-	Kalatiira	4.9.	Västäräkki	6.10.
Hiirihaukka	29.9.	Sepelkyhky	5.10.	Keltavästäräkki	24.9.
Piekana	12.11.	Sarvipöllö	-	Lapinharakka	26.11.
Varpushaukka	-	Suopöllö	-	Pikkulepink.	1.9.
Kanahaukka	-	Kehräjä	20.8.	Kottarainen	T
Mehiläishaukka	29.9.	Käki	3.9.	Hemppo	T
Ruskosuohaukka	17.9.	Tervapääsky	11.9.	Punavarpenen	2.9.
Sinisuohaukka	17.9.	Käenpiika	5.9.	Pohjansirku	17.9.
Kalasaäski	29.9.	Kiuru	27.9.	Peltosirku	2.9.
Nuolihaukka	2.10.	Haarapääsky	9.10.	Pajusirku	20.10.
Tuulihaukka	27.9.	Räystäspääsky	3.9.	Kultasirku	9.8.
Ampuhaukka	24.9.	Törmäpääsky	-	Lapinsirku	17.9.
Kurki	1.10.	Kuhankeittäjä	7.8.	Pulmunen	T
Luhtahuitti	12.9.	Mustavaris	-	Vihervarpunen	-
Liejukana	-	Peukaloinen	28.9.	Kultarinta	26.7.
Luhtakana	-	Peippo	T	Pulmussirri	30.9.
Ruisräikkä	8.8.	Järripeippo	T	Isosirri	13.8.
Nokikana	17.10.	Kulorastas	18.10.	Punakuiri	15.8.
Meriharakka	-	Räkättirastas	T		
Töyhtöhyppä	27.9.	Laulurastas	29.9.		
Tylli	1.10.	Punakylkir.	T		
Pikkutylli	7.8.	Mustarastas	T		
Tundrakurmitsa	24.9.	Kivitasku	17.9.		
Kapustarinta	22.9.	Pensastasku	16.9.		
Karikukko	-	Leppälintu	28.9.		

Punarinta - syksyn tyyppilintuja (Valok. Hannu Eskonen)

Harmaasieppoja harhaili verkkoihin eniten 12.8. ja 17.8., molemilla kerroilla 5 yks. **Pajulintuja** syksyn aikana rengastettiin yhteensä 2800 yks., päämuuton rynnistäessä 2.8.-27.8., sekä kiireisimpänä päivänä 17.8. yhteensä 225 palia tutustui verkkopussien pohjiin. **Ruokokerttuset** häipyivät maisemista pääosin 21.7.-9.8., ja syksyn mittaan kanavalla rengastettiin noin 1000 raksuttelijaa. 26.7. verkkoihin harhautui **kultarinta**, 9.8. puolestaan yksinäinen **kultasirku** tutustui kanavan verkkojen sijaintiin.

Sirittäjien vaatimattomia huippuja kuvaavat 27.7. ja 7.8. verkkoihin eksyneet 3 yks. **Leppälintujen** intensiivisin muutto ajoittui 26.8.-30.8., josta kertovat vaatimattomat 6 rengastusta. **Punarintoja** seikkaili verkkoihin ilman huippua seuraavasti: 9.9. 17 yks., 19.9. 22 yks. ja 27.9. 13 yks. **Tiltalteilla** ei myöskään ollut selvää muuttohuippua, ja parhaana päivänäkin 28.9. rengastettiin vain 8yks. **Pajusirkuilla** paras muuttoaamu oli 12.9., jolloin 112 ruoikkojen tyyppilintua törmäsi verkkoihin. 12.9. JM poimi katiskaan eksyneen **luhtahuitin** kanavan ruoikosta.

Hyvin onnistuneiden pesintöjen jälkeen voitiin 7.8. laskea Out Sysmäjärveltä 40 **nokikanaa** (HK,AP), ja 8.9. Toh Peijonniemenlahdelta 50 **nokikanaa** (MH). 19.8. muutti Rää Vuoniemessä aamutuimaan 15 **kalatiiraa** (AP,HK). 24.8. oli Vär Niiralan pelloille kertynyt leppoisa 700 **sepelkyhky** potti (HK), vastaavan näköisiä lintuja muutti 10.9. Out Vuonoksessa 135 yksilön verran.

1.9. Joe Höytiäisen kanavalla verkkoihin tupsahti **sirittäjä** ja harvalukuinen **ryतिकerttunen** (JM ym). 2.9. sateinen keli pysäytti muuttomatalla olevia pikkulintuja, ja niinpä Vär Sääperillä havaittiin leppoisa 90 **pohjansirku** (HK,AP,AV). 4.9. ja 9.9. laskeskeli MH Joe Höytiäisen kanavalla 1000m ja 1500m **peippoja/järripeippoja**. 4.9. Liperin Nivassa väisteli ruohonkorsia 400p **kottaraista** (LK). 12.9. oli Joe Höytiäisen kanavan ruoikoissa säpinää 200p **pajusirkun** verran (JM). 12.9. Out Vuonoksessa oleili 3p **lapinharakkaa** (AV), ja 16.9. Vär Sääperillä näitä koukkunokkia oli 6p (MH,HK,AP).

24.9. harrasti AV Out Kaasilassa klo 19.20 - 20.20 yömuuton kuuntelua, havaiten 162 ä laulurastasta ja 283 ä punakylkirastasta. 24.9. Lie Lamminkylässä havaittiin 2000p + 1000m Turdusta (MO). 27.9. MO kävi laskemassa Lie Pokronlammelta 90 tavia, ja 8.9. hän kävi toteamassa Lie Kevätlahdelta 500 sinisorsaa. 18.9. MH puolestaan testasi laskutaitoaan Kit Päätyeellä 600p haapanan verran. 25.9. muutti Rää Vuoniemessä 333 haapanaa aamutuntien aikana (MH,AP).

29.9. tuotti Joe Höytiäisen kanavan luhdan komppaus tulokseksi 11p jänkäkurpaa ja 20 taivaanvuolta (AP,JV). 26.9. Kit Kiteenjävellä oli uimakoulussa 100 silkkiuikkua, ja 14.10. 115 uikkua opiskeli uimista ja kalastusta Rää Onkamonjävellä (MH). 23.10. Lip Riihilammella kalasteli 90 isokoskeloa (LK), ja 12.11. 150p (LK,KR). 15.10. laskeskeltiin Rää Vuoniemessä 2600 kaakkoon muuttavaa räkättirastasta (HK,AP). Rää Onkamonjärveltä laskettiin 14.10. 15p tukkakoskeloa, 4.11. 130 sinisorsaa, ja vielä 18.11. ennen järvien jäätymistä paikalla kalasteli 550p isokoskeloa tiiviinä ryppäänä (MH ym).

PEDOT SYKSYLLÄ 1989

Petosyksy oli jokseenkin normaali, eli mitään parempia muuttoa ei nähty. 4.9. MH kepitti Joe Höytiäisen kanavan lintutornista syksyn muhkeimman hiirihaukkasumman - 5m + 2p, sekä ohessa mahtavaa mehiläishaukkamuuttoa Eilat in malliin peräti kahden yksilön voimalla. 9.9. MH oli jälleen jaksanut kavuta samaiseen torniin laskemaan 6m varpushaukkaa, nähden samalla 4m piekanaa. Ainoastaan piekanoiden muuttomäärät ylittivät niukasti uutiskynnyksen syyskuun puolenvälin tienoilla.

20.8. muutti Out Sätöslahdella syksyn ensimmäiset 2 piekanaa ja samalla nähtiin 7m Buzzardia, sekä 7p/m ruskosuohaukkaa (AV). 10.9. Lie Pärnävaaralla havaittiin 22m piekanaa MO:n kiikareiden läpi, ja samana päivänä AV havaitsi Out Vuonoksessa 2m kalasääskeä. 14.9. MH puolestaan tarkkaili 28 piekanan muuttoa Kit Hiidensaareissa. 17.9. Pyh Mulossa oleili 8p piekanaa ja kaksi myöhäistä ruskosuohaukkanuorukaista (MH). 20.9. Lip Riihilammella muutti 9 piekanaa (KR). 24.9. MO oli asemassa Lie Lamminkylässä, nähden 16m piekanaa ja 16m Buzzardia. 29.9. napakan luoteistuulen saatelemana kirjattiin Joe Höytiäisen kanavalla 23m piekanaa, 1m mehiläishaukka, 2m kalasääskeä, 6m Buzzardia, 3m varpushaukkaa ja 2m kanahaukkaa (HK,IH,AP,JV,AV).

30.9. vuorostaan Lie Lamminkylässä taas ihmeteltiin 12m piekanaa (MO), sekä samana päivänä Rää Vuoniemestä laskettiin puolestaan 9m "valkotyvipyrstöä" (HK ym). 1.10. Rää Vuoniemessä nähtiin 6m piekanan lisäksi 13m Buzzardia (MH ym). Siinäpä petosyksyn havainnot kaikessa "komeudessaan", kepitellään lisää seuraavina syksyinä.

ISOT LINNUT SYKSYLLÄ 1989

KURJET

Kurkisyksyn epävirallisen avauksen suorittivat 13.8. Out Sismäjävällä muuttaneet 7 ripakinttua (MH). 26.8. muutti Rääkkylän Haapasalmen maalaismiljöön yli 21 kurkea MH:n seuratessa tapahtumaa ihmeissään. 27.8. muuttopuuhin otti osaa 14 kurkea Lip Kirkonkylällä (KR), sekä samana päivänä MH lasketteli 100 karkeloitsijaa Rää Oravinlahden pelloilta, 10m Haapasalmelta ja 14m Pötsönlahdesta. Hyvältä kurkipaikalta, Lie Siikasuoilta laskettiin 28.8. 90p yksilöä (KN).

Syysmuutolla väsähtänyt nuori mehiläishaukka (Valok. Esko Lappi)

10.9. saatiin ensimmäisen kerran seurata jo järjestelmällistä muuttoa Out Vuonoksessa, kun 66 kurkea matkasi lounaaseen kymmenessä parvessa (AV). 9.9. oli MH laskenut Rää Löttölästä 15p kurkea. 14.9. levähti Lip Papelonsaarella 10p kurkea (KR). 14.9. Pol Kuorevaarassa muutti 65 kurkea Veli Hassisen todistaessa tapahtumaa. 29.9. todettiin Joe Höytiäisen kanavalta 23m kurkea, ja syksyn viimeiset 20m nähtiin Out Vuonoksesta (AV). Havaintojen joukosta pistää silmään normaalin syyskuun lopun kurkimuuton huipun puuttuminen, sekä Pol Viklinrimmen paikallisten kurkien määrän tarkistamattomuus. Molemmat puutteet johtunevat vähäisestä ja aukkonaisesta retkeilystä, sekä havaintojen ilmoitusaktiivisuudesta.

HANHET

5.9. avasivat **metsähanhet** hanhisyksyn 30m voimalla Lie Nurmijärvellä (MR). Jatkoa seurasi 8.9. Lie Kevätlahdella, kun 28 metsäläistä viipotti muutolla (MR). **Metsähanhien** pronssitilalle yltäneet tunnustelijat eksyivät Rää Haapasalmen ilmatilaan 16 yksilön voimalla 10.9. (MH), sekä samana päivänä MO näki yllättävän aikaisia **valkoposkihanhia** 28m Lie Pärnävaaralta. 12.9. MH näki Kit Ruppovaaralla ja Humaljoella 62 + 50 muuttavaa **metsähanhea**. 13.9. Kit Kirkonkylän ilmatilaa tähyillessään MH näki yllättäin 12m metsäänkkaa. **Sepelhanhet** avasivat muuttoputkensa 23.9. hanhiaattona 400m + 40p voimalla Rää Vuoniemessä (HK,MH,AP,JP,TK), sekä jatkoa seurasi 300m rynnistäessä Kit Puhoksessa (HK,MH,AP).

24.9. oli syksyn ensimmäinen "hanhiryntäys", ja havainnointia oli kolmessa pisteessä. Outokummussa retkeilyt AV ynnäili 1020 **metsähanhea** klo 13.55-15.30 ja lisäksi AV kuuli kahden parven ääntä iltahämärissä. Lieksan ympäristössä MO kepitti 60 **metsähanhea**, 310/4a **Anser sp:tä**, 700 **sepelhanhea** ja 60 **hanhi sp:tä**. Joe Höytiäisen kanavalla oli havainnointia klo 12.00-16.30, jona aikana muutti 626/7a **metsähanhea**, 1020/8a **Anser sp:tä** ja **tundrahamhien** terävää kilkkattellua kuului hanhiparvienvoukosta. Päivän ehdotonta antia olivat kuitenkin **sepelhanhet**, jotka rynnistivät yllättäin hieman utuisessa ja tyynessä ilmassa.

HL mainitsee Juuassa muuttaneen iltapäivän aikana tuhansia hanhia, ja aamupäivän tyhjää taivasta Rää Vuoniemessä toljotelleet HK,MH ja AP eksyivät iltapäiväksi Höytiäisen kanavalle ihmettelemään yhdessä JMa:n kanssa seplujen rystistystä. Heti kärkeen Joensuun yli vyöryi 8000 **sepelhanhen** tiivis putki, ja yhteensä yhdeksän suurparven jälkeen päivän yhteissumma oli 18620m seplua. **Sepelhanhet** muuttivat taas kerran hyvin salakavalasti ja suurissa parvissa, mutta onneksi tavanomaista reittiä lännempää tänä syksynä.

Syksyn toinen ja samalla viimeinen "rynnistys" koettiin 29.9. aina ikävän luoteistuulen saattelemana. Tuolloin HK,AP,JV,AV ja IH seurasivat muuttoa jälleen Höytiäisen kanavan tornista. **Metsähanhia** määritettiin peräti 5m, **Tundrahamhia** 150/2a, **Anser sp:tä** 185/2a ja **hanhi sp:tä** 683/8a m. 30.9. Rää Vuoniemen ohitti 162m **sepelhanhea**, 48 **Anseria** ja 52 **hanhi sp:tä** (HK,MH). 8.10. paikkana jälleen Vuoniemi ja syksyn viimeisimpinä hanhina kirjattiin 21m **metsähanhea**, 15m **tundrahamhea**, 50 **Anseria**, 100 **hanhi sp:tä** ja 145m **valkoposkihanhea** (MH,HK,AP,PM).

JOUTSENET

Joutsenet lähes loistivat poissaolollaan muuttokuvioista tänä syksynä, ja kun Pol Viklinrimmen rumat ankanpoikaset jäivät laskematta, on joutsensumma hyvin vaatimaton. 1.10. ekat muuttavat 19 lintua kirjattiin Out Vuonoksessa (AV). Seuraavat nähtiin

viimeisten hanhien ohella Rää Vuoniemessä 18m (MH ym), sekä Joe Repokalliossa 12m (JM). Tästä eteenpäin muutto oli tavallisen rauhallista hyssyttelyä ilman huippuja.

25.10. Joe Höytiäisen kanavalla 13 joutsenta suuntasi WSW (JM). 27.10. teki HH mielenkiintoisen yömuuttohaviksen Ilo Niemijoella, kun klo 23.25 ainakin kaksi joutsenta suuntasi öisellä taivalla lounaaseen. Marraskuun lopulla viimeiset joutsenet pysähtyivät monin paikoin järven selille ennen niiden jääytymistä. 18.11. Rää Vuoniemessä 25p (AP,HK), 19.11. Kit Ätäskössä 20p (MH,HK,AP), Out Sysmäjärvellä 11p ja Out Kumivaarassa 10p (AV). 25.11. viimeiset 5 joutsenta levähtivät Out Viinijärvellä (AV).

ARKTIKA SYKSYLLÄ 1989

GAVIAT

Gavioiden muuttorynnistystä odoteltiin välillä hyvinkin toiveikkaina aina marraskuun loppupuolelle asti, mutta järvien jäädyttyä stajausaktiivisuus väheni jostakin syystä lähes olemattomiin. Seuraavassa luettelonomaisesti syksyn muuttomäärät: (**Gav arc+Gav ste+Gav sp**). 29.9. Joe Höytiäisen kanava (4+0+26), sekä Rää Vuoniemen havaintosarja: 24.9. (4+1+1), 25.9. (29+15+68), 30.9. (9+5+59), 1.10. (3+2+18), 7.10. (1+1+6), 8.10. (6+1+6), 14.10. (1+0+2), 15.10. (4+1+0), 21.10. (0+0+4), 28.10. (1+1+0) ja viimeiset 14.11. (2+0+0) (MH ym). Lienevätkö Gaviat käyttäneet tänä syksynä sitä paljon puhuttua kiertoreittiä silmukkamuuttomallin ennustamalla tavalla.

VESILINNUT

MUSTALINNUT: Heinä-elokuun vaihteessa tapahtuvasta koiraslintujen muutosta antoi viitteitä 60 mustalinnun parvi 1.8. Joe Höytiäisen kanavalla (JM). Syksyn "paras" summa 64m ynnättiin 25.9. Rää Vuoniemessä ja siinä ohessa nähtiin myös syksyn "mittavin" pilkkasiipimuutto 39 yksilön voimalla (MH,AP). 30.9. Rää Vuoniemessä 11m pilkkasiipeä (HK ym). 8.10. samassa paikassa kirjattiin 50m mustalintua, 21.10. 28m ja 23.10. 23m (MH ym).

ALLIT: Muutto käynnistyi 25.9. kun Rää Vuoniemen sarja käynnistyi 935m yksilön voimalla (MH,AP). Jatkoa seurasi seuraavanlaisesti: 8.10. 305m, 14.10. 41m, 21.10. 4m, 22.10. 85m, 23.10. 35m ja 14.11. 4m (MH ym). Paras silmiin sattunut muutto koettiin kuitenkin 11.10. Joe Linnunlahdella klo 13.00-15.00 kun 2245/8a allia matkasi tiikusateisessa säässä kohti auringonlaskua (HK). Kuten edellisenäkin vuonna varsinainen päämuutto lipsui muutamana päivänä 11.10. molemmin puolin, ja ketään aktiiviharrastajaa ei tuolloin sattunut ihastelemaan ties millaista muuttorynnistystä - kenties ensi syksynä tuuri on toisenlainen!

LAPASOTKAT: 25.9. heti kärkeen napattiin 133m Rää Vuoniemestä, eli syksyn parahin ynnäys (MH,AP). Samaisesta paikasta muut ynnäykset: 1.10. 12m ja 8.10. 10m (MH ym), eli laihaksi jäi.

KAHLAAJAT

TUNDRAKURMITSAT aloittivat sarjan 13.8. Out Vuonoksessa 18/4a voimalla (AV,MH,AP). 23.9. Vuonoksessa 1 juv p ja 24.9. Out Kaasilassa illalla kuultiin kahden

muuttoparven ääntä (AV), samoin illalla kuultiin Joe Nepenmäen lintutyhjiön alueella yksi yömuuttajaparvi (MH,AP).

MUSTAVIKLOJA nähtiin tavanomaisen niukasti, "enimmillään" 15.8.3p Out Vuonoksessa (AV).

SUOSIRRIT puuttuivat lähes tyystin muiden sirrien tapaan Joensuun aluelta kahlaajapaikkojen puutteen takia, joten hyppäämmeikin suoraan Out Vuonokseen. Vuonoksen sarja: 17.7. 2 ad p, 7.8. 4 ad p, 13.8. 11 ad + 1 juv p/m, 15.8. 2 ad + 3 juv p/m + 5m, 16.8. 15 ad + 2 juv p, 28.8. 1 ad + 9 juv p (AV ym). 23.8. muutti Kit Päätyeellä 7 lintua ja 6.9. paikallisena 3 yksilöä (MH). Lisäksi Out Kaasilassa kuultiin 24.9. yömuutolla oleva parvi (AV). Viimeinen havainto 30.9. Lie Kevätlahdella 1 juv p (MO).

LAPINSIRREJÄ havaittiin Joe Utrassa 1.8.-24.8. välisenä aikana 1-4 yksilöä kerrallaan (HK ym). Out Vuonoksessa parhaimmillaan 8.8. 3 ad p (AV). Lie Kaupunginniessä 3.7.-20.8. 1-2p (MO). Rää Sängenlahdessa enimmillään 4p 11.8. (MH).

PIKKUSIRRIEN havaintosarja Out Vuonoksesta: 7.8. 1 ad + 5 juv p, 8.8. 3 juv p, 9.8. -10.8. 4 ad + 3 ju p ja 11.8. 2 ad + 4 juv p (AV ym). Lie Kaupunginniessä 3.7. 1p ja 13.7. 3p (MO,KN). Syksyn viimeinen 8.9. Joe Paritsanlahdella (MH,HK).

KUOVISIRRI vanhus piipahti 15.-16.7. Joe Utrassa (HK), 17.7. 1 ad p Out Vuonoksessa (AV) ja 1p 8.8. Joe Höytiäisen kanavalla (JM).

Erittäin 'arktinen' kahlaaja lehtokurppa metsäretkellään (Valok. Hannu Eskonen)

ISOSIRRI vanhus nähtiin muutolla 13.8. Out Vuonoksessa (AV,MH,AP).

PULMUSSIRRITÄ tehtiin pari havaintoa: 9.-10.8. 1 ad p Out Vuonoksessa (AV) ja 1 juv p 30.9. Lie Kevätlahdella (MO).

JÄNKÄSIRRIÄINEN nähtiin 19.7. Joe Utrassa (HK ym).

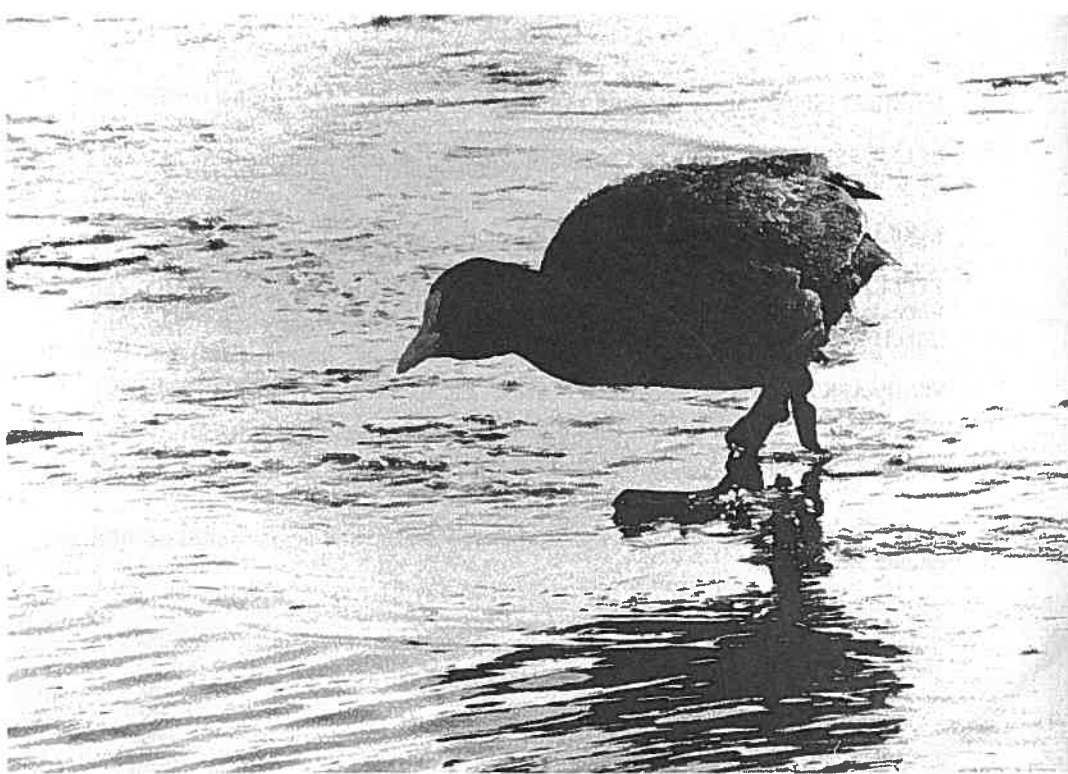
TYLLEJÄ piiperteli 6.8.-1.10. Lie Kevätlahdella enimmillään 19.-21.9. 4 juv p (MO), Out Vuonoksessa 5.8.-23.8. enimmillään 23.8. 8 ad p (AV ym), 19.8. Vär Sääperillä 7 ad p (MH,HK,AP), sekä 8.9. Joe Paritsanlahdella 5p (MH).

VESIPÄÄSKYJÄ nähtiin vuonoksessa kolmesti: 8.8. 1p, 9.8. 5 juv p ja 9.9. 1 kiert. (AV), sekä Joe Höytiäisen kanavalla 14.8. 1 kiert. (JM).

PUNAKUIRI eksyi Out Vuonoksessa retkeilleen AV:n silmiin 15.8. 2 ad yksilön voimalla.

Nuori peukaloinen valmistautumassa peukaloisen syysretkille (Valok. Hannu Eskonen)

Syksyllä nokikanat häipyvät vähin äänin ja huomaamatta (Valok. Hannu Eskonen)

VAELLUSLINNUT SYKSYLLÄ 1989

Hiiripöllö Hiiripöllöjä nähtiin poikkeuksellisen paljon loppusyksyllä. Lintuja näkyi erityisesti Rääkkylässä, mutta tähän lieene jonkin verran vaikuttanut runsaampi retkeily tällä alueella. Ensimmäinen nähtiin 15.9. Pol Verkköjärvellä (VH), mutta muutoin havainnot jakautuvat melko tasaisesti lokakuun alusta joulukuun alkuun. Summat kunnittain: Rää 13, Lip 6, Pyh 6, Juu 4, Kit 2, Joe 2, Kes 1, Pol 1 ja Vär 1. Kannattaa ehkä poimia havaintoaamu Vuoniemestä: 23.10. 3 NW (AP, HK, MH).

Varpuspöllö Varpuspöllöjä nähtiin niukasti: Höylaksella rengastettiin 1, 17.10. oli Lip Lammussa 1 (Jaako Tervala) ja 6.12. Lie Partalanmäestä löytyi kuollut yksilö (Liisa Luukkonen).

Lapinpöllö Komea lapinpöllö nähtiin vain kerran: 28.10 Lie Viistonlampi 1p (MR).

Helmipöllö Helmipöllö on korostetun yöaktiivinen laji, minkä vuoksi havaintoja kertyy vähän. Höylaksen kuuden rengastuksen lisäksi nähtiin seuraavat helmarit: 20.9. ja 19.10. Kon Jakokoski 1 (MP, MP) ja 12.10. Val Sivakka 1 (HH). Lintuasemilla Höylasta lukuunottamatta rengastettiin suuria helmipöllömääriä.

Valtakunnallisesti kaikkien tikkojen vaellus oli jokseenkin nollassa, missä valossa tämänkin katsauksen havaintoja on tarkasteltava.

Harmaapäätikka Kolme havaintoa: 15.8. Out Vuonos 1 (AV), lokakuun loppu Juu Ahmovaara 1 (HL) ja 26.11. Rää Kirkonkylä 1 (T. Logren).

Käpytikka Selvä välivuosi käpytikkavaelluksessa: Höylas 2 rengastusta. Kuusen vahva siemensato piti tikat tiiviisti kotikonnuillaan.

Pikkutikka Tavanomaiselta tuntuva loppusumma 14 pikkutikkaa ajalta 2.9.-24.10. Näistä kuusi oli Höylaksen rengastuksia.

Pohjantikka Myös pohjantikkoja nähtiin samaan tapaan kuin yleensä syksyisin: 8.10. Lie Pärnävaara 1 (MO) ja Rää Vuoniemi 2 (AP, NH ym.), 10.10. Höylas 1 NW (HK), 11.10. Höylas 1 NW (JM), 23.10. Nur Jänislehto 1 (JV), 27.10. Ilo Niemijoki 1 (HH) ja XII loppu Lip Suursaari 1 (Elvi Sahlman).

Palokärki Palokärkiä nähtiin 2.9.-30.10 yhteensä 12, mikä on tavanomainen määrä.

Korppi Muutamia vaellukseen viittaavia havaintoja: 9.9. Out Vuonos 5 (AV), 25.9. Rää Vuoniemi 2 NW (AP, MH), 8.10. Rää Vuoniemi 6 NW (AP, HK, MH), 8.11. Kon jakokoski 12 (MP, HP) ja 11.11. Out Vuonos 3 (AV).

Harakka 24.9. Rää Vuoniemi 5 m (AP, HK, MH).

Pähkinähakki Vain viisi havaintoa: 1.9. Pyh Mulo 1 (HK), 24.9. Lie Timitra 1 (MO), - 10.10. Lip Kirkonkylä 1 (Arvi Inkinen), 1.10. Pyh Mulo 1 (JP) ja IX puoliväli-15.11. Nurmes Hutsi 1 (HL). Myös valtakunnallisesti hakit olivat kateissa.

Närhi 24.9. Rää Vuoniemi 2,7 m (AP, HK, MH), 27.9. Kit kk. 2m (AP, HK, MH), 7.10. Rää Vuoniemi 2m (AP, MH, HK), 14.10. Rää Vuoniemi 1m (AP, HK, MH) ja Juu Etelä-Vuokko 4 S (J Halonen) sekä 11.11. Out Vuonos 3 S (AV).

Talitiainen Talitiaisvaellus oli voimakasta, kuten koko maassa. Höylaksen loppusumma oli 503, mistä 15.-24.9 rengastetut 216 lintua edustavat selvää huippua. Rää Vuoniemessä talitinttejä nähtiin seuraavasti: 16.9. 16, 24.9. 35, 30.9. 16, 8.10. 23, 13.10. 19, 14.10. 18 ja 21.10. 3 (AP, HK, MH ym.). Vuoniemen havaintojen painottuminen lokakuulle johtunee yksinkertaisesti havainnoinnin painottumisesta lokakuulle.

Sinitiaainen Höylaksen rengastussumma 199 on melko suuri: parhaita päiviä olivat 19.9. 14r, 9.10. 11r, 12.10. 12r, 19.10 11r ja 20.10. 19r, minkä lisäksi 24.9. nähtiin 15 vaeltavaa (MH). Rää Vuoniemessä sinitiaisia vaelsi 16.9. 5, 30.9. 2, 1.10. 1, 13.10. 8 ja 22.10. 8 (AP, MH, HK). Lieksan havainnoista kannattaa poimia 5.10. Pokronlampi 10 p/m (MO), mutta muutoin Lieksan sinänsä hyvistä havaintosarjasta jäi se käsitys, että sinitiaisia on liikkunut siellä huomattavasti vähemmän kuin etelämpänä.

Kuusitiaainen Höylaksen 16 rengastusta kertovat että vaellusta oli, rengastukset painoutuivat 20.-30.9. Vaellus näyttää runsaammalta Rääkkylän havaintojen valossa (lähes kaikki havainnot Vuoniemestä, MH ym.): 24.9. 14 NW, 25.9. 3 m, 1.10. 2m, 7.10. 3m, 8.10. 1 NW, 13.10. 5, 14.10. 41m (eri paikkoja), 21.10. 39m, 22.10. 11m, 23.10. 2 SE, 28.10. 3m, 4.11. 9m ja 18.11. 4m. 27.9. oli Lie Lamminkylässä 2 ja 8.10. Lie Pärnävaarassa 8 kuusitiaista (MO). Erikoista kuusitiaisvaelluksessa on sen myöhäisyys, normaalista vaellushuippu todetaan jo syyskuussa (usein jopa syyskuun alussa).

Lapintiainen Höylaksella 1 r ja 2 vaeltavaa (JM,HK). Rää Vuoniemessä muutti 8.10. 1 ja 13.10. 2 (AP) sekä Kon Selkiellä 10.10. 5 lapintiaista (HK). Lisäksi 1.10. nähtiin Pyh Niittyahdessa 1 lintu (JP).

Hömötiainen Voimakas hömötiaisvaellus ilmeni lomakkeilta eri lailla kuin edellisenä syksynä. Höylaksen rengastussumma oli vain puolet edellissyksisestä ennätyssummasta, yhteensä 846. Rengastushuippu oli myöhempään kuin 1985-1988: 22.9. 37r, 24.9. 45r, 27.9. 32r, 6.10. 35r, 7.10. 39r, 9.10. 82r, 12.10. 119r ja 13.10. 35r. Sen sijaan Rää Vuoniemessä, jossa edellissyksynä oli todella hiljaista, nähtiin tänä vuonna ennätyksellinen hömötiaisvaellus: 16.9. 22m, 23.9. 10m, 24.9. 48m, 30.9. peräti 431/25a NW, 1.10. 104/9a NW, 7.10. 83 SE, 8.10. 306 SE+ 68 NW, 13.10. 72, 22.10. 25 NW + 7 SE, 23.10 17m ja 28.10 8m (HK,MH,AP ym.) yhteisumman ollessa lähes 1200! Sekä havainnoinnin, että vaelluksen painottuminen syys-lokakuun vaihteeseen kasvattavat luonnollisesti Vuoniemen summaa, mutta tämä on vain vähäinen osaselitys. Vaelluksen suunta saattaa vaikuttaa asiaan: Vuoniemessä nähtiin välillä voimakasta liikennettä kaakkoon (vaihtoehtoja ovat vain NW tai SE), mikä ainakin viittaa siihen että vaellus ei täysipainoisesti kulkenutkaan perinteisiin W-NW suuntiin, jotka Höylaksella olisivat ilmeisesti tuloksekkaimpia.

Puukiipijä Höylaksen rengastukset (7) ovat lähes ainoa suora osoitus vaelluksesta. Rengastukset painottuivat 15.-24.9. Lisäksi muutti 7.10. Rää Sintsissä 2 ja 8.10. Rää Vuoniemessä 1 puukiipijä (MH). Jo se, että vaellusta ylimalkaan todettiin kertoo puukiipijäkantojen elpymisestä.

Pyrstötiainen Pyrstötiaisia vaelsi taas jonkin verran edellisvuoden nollasyksyn jälkeen. Höylaksella rengastettiin 161: ensimmäiset jo 10.9. ja jonkinlainen huippu 15.-25.10. Rää Vuoniemessä pyrstötiaisia muutti seuraavasti: 30.9. 62 NW, 1.10. 133 NW, 7.10. 35 NW, 8.10. 29 NW, 13.10. 31, 14.10. 47 NW, 22.10. 20 m, 28.10. 24 m ja 4.11. 16 m (AP, HK, MH ym.). Lieksassa pyrstötiaisia näkyi 7.10.-1.11. yli sata, mm. 15.10. Kevätlahdella 20+10 (MR). Vielä 19.11. nähtiin Tohmajärvellä 9 pyrstötinttiä.

Hömpät vaelsivat jälleen runsaslukuisina (Valok. Hannu Eskonen)

Pähkinänakkele Rää Vuoniemessä muutti pähkinänakkeleita 1.10. 1, 8.10. 4 ja 21.10. 1 (AP,MH,HK ym.). Näiden lisäksi nähtiin lintulautanakkeleita seuraavasti: 24.10. ja 12.11. Lie Rauhala 1 (EL), 26.11. Lie Varisvaara 1 (J. Mertanen), IX puoliväli-15.11. Nur Huhti 1 (H. Vattulainen, HL), XI loppu Lip Varolanniemi 1 (Ritva-Liisa Räsänen). Esiintyminen tuntui varsin normaalilta: ei voi sanoa nakkeleiden erityisemmin vaeltaneen, mutta toisaalta laji ei ollut kateissakaan.

Tilhi Tilhien esiintyminen oli syksyn ja alkutalven aikana ennätysmäisen runsasta. Tilhiä alkoi kertyä normaalisti syyskuun lopulla ja lokakuun alussa. Tosin ensimmäiset viisi nähtiin Lie Rauhalassa jo 15.8. (MO). Määrät kasvoivat tasaisesti kunnes marraskuun loppupuolikolla ja joulukuussa voitiin todeta Pohjois-Karjalan oloissa ennätyksellisiä tilhiparvia. Kokonaismäärien arviointi on todella hankalaa, mutta jos oletetaan, että linnut vähitellen söivät marjasadon metsistä ja tulivat viimeiseksi asutuskeskuksiin suurparviksi saadaan jonkinlainen arvio huippuajanjakson suurimmista parvista eri paikoissa. Suurimpia parvia: 30.10. Ilo Hattuvaara 200 (HH), 11.11. Lie Rauhala-Mähkö 200 ja Keskusta 200 (EL), 12.11. Kes Varmo 500 (AP,MH,HK), 19.11. Kon Keskusta 200 (HP) ja Toh Ristee 3000 (MH,AP), 25.11. Kii Heinävaara 1500 (HK) ja Eno kk 500 (HK), 30.11. Juu kk 1000 (HL) ja 9.12 Lie Pankakoski 300 (EL). Joensuuhun suurparvet ilmeisesti ehtivät vasta joulukuussa, mutta sitäkin suurempina: mm. 10.12. Joe Niinivaara 4000 (AP).

Varpunen Varpusta on totuttu pitämään tyypiesimerkkinä paikkalinnusta. Kaksi vaellushavaintoa kuitenkin tehtiin. 21.10. Rää Vuoniemi 1 NW (HK ym.) ja 15.10 Juu Vihtasuo 4 käväisi autiolla rakennuksella jatkaen tuntemattomaan suuntaan (HL).

Pikkuvarpunen 30.8 Joe Höylas 1 m (JM). Joensuun Repokallion kaatopaikalla pikkuvarpusmäärät tuntuvat kasvavan syksy syksyltä. Nyt nähtiin paikalla 50 yksilön parvi.

Vihervarpunen Vihervarpusten vaellus meni huomaamatta. Kuitenkin 2.9. oli Rää Oravilahdella 100 (MH) ja 24.9. muutti Rää Vuoniemessä 200 vihervarpusta.

Urpiainen Vaellus, joka oli suhteellisen voimakas alkoi terävästi syys-lokakuun vaihteessa jatkuen sitten hiljentyneenä koko lokakuun. Muuton kulku näkyy parhaiten Rää Vuoniemen havaintosarjasta: 25.9. 2, 1.10. 2500/100a, 7.10. 3180/50a, 8.10. 485, 13.10 200, 14.10. 1090, 21.10. 350, 22.10. 30, 23.10. 150, 28.10. 210 ja 4.11. 76 (HK,MH,AP ym.). Muutonhuipun aikaan lokakuun alkupäivinä nähtiin mm. Höylaksella 500 NW (2.10., JM) ja Lie Pärnävaarassa 500m (8.10., MO).

Tundraurpiainen Tundraurpiaisia määritetään nykyisin säännöllisesti urpiaisparvista: 7.10. Rää Oravilahti 2 (MH), 8.10. Rää Oravilahti 10 (MH), 14.10. Out Vuonos 1 (AV), 30.10. Ilo Hattuvaara 1 (HH) ja 26.11. Out Kaasila 1 (AV).

Punatulku Höylaksen 40 rengastusta kertoo heikosta vaelluksesta, eikä Vuoniemen havaintosarjakaan hääppöiseltä näytä: 1.10. 1, 7.10. 1, 8.10. 1, 13.10. 22, 14.10. 17, 21.10. 7, 23.10., 10 ja 4.11. 20. Valtakunnallisesti punatulku olivat kuitenkin vilkkaasti liikkeellä.

Taviokuurna Taviokuurnia ilmoitettiin 13.10.-24.11. yhteensä noin 515, mikä kertoo taviokuurnia esiintyneen runsaasti. Tämä ei ollut odottamatonta, kun pihlajanmarjojakin oli runsaasti saatavilla. Vuoniemessä todettiin marraskuun alussa vahva muutonhuippu: 4.11. 274 SE (MH ym.), kun muutoin syksyn summa oli vain 21 taviokuurna enemmän. Muista havainnoista mainittakoon 17.10. Val Sivakka 25 (HH) ja 26.11. Lip Siikakoski 30 (MH). Havaintojen painopiste oli lokakuun lopussa ja marraskuun alussa.

THAIMAA - RETKIKOHDE KAUKOIDDASSÄ

Harri Kontkanen

Syksyllä 1988 kypsyi sankarimatkaajiemme Petri Hottolan (PH) ja Harri Kontkanen (HK) pienoisissa pääkopissa ajatus linturetkestä hieman kotinurkkia pidemmälle. Thaimaa tuntui sopivan kaukaiselta ja eksoottiselta kohteelta pohjan pojille. Komolpalin ym. (1985) jutun pohjalta PH laati matkasuunnitelman kahden viikon pikakerrokselle. Lajien opiskelu vaati Dickinsonin ym. (1987) maasto-oppaan ahkeraa selailua kuukausia ennen matkaa. Jutussa esiintyvät latinalaiset nimet on poimittu Dickinsonin eepoksesta ja suomalaiset nimet eivät noudata minkäänlaista johdonmukaisuutta.

24.1. 1989 lähdimme Helsingin lentokentältä kohti Moskovaa. Moskovassa vaihdoimme konetta ja suuntasimme Taskentin kautta koukaten Delhiin. Intiassa hoidimme lentokentältä 'kottivariksen' (C.splendens), joten tyytyväisin mielin saatoimme suunnata kohti lopullista määränpäättä - Bangkokia.

Uuvuttavan lentomatkan päätteeksi saavuimme illan jo hämärtyessä Bangkokin lentokentälle. Kentällä meitä odotti AVISin tyttö Mr PH kyltinsä kanssa, ja pian Toyota Corolla olikin meidän vastuulla. Moni normaali lintuharrastaja jää tutustumaan Bangkokin lintumaailmaan, mutta me pojat suuntasimme jo samana iltana kohti pohjoista.

Selvittyämme ulos lentokentältä vasemmanpuoleisen liikenteen sekaan, huomaammekin olevamme matkalla kohti etelää - kohti Bangkokin keskustaa. Ajamme parikymmentä kilometriä ennenkuin löydämme paikan, jossa kääntymisen voi suorittaa. PH suorittaa uskaliaan U-käännöksen tällä täyteen ahdetulla moottoritieellä - paniikki nousee, vaan huuto ei ala. Vihdoin auton keula osoittaa kohti oikeaa osoitetta, mutta pulssi ei rauhoitu. Puikkelehtiminen moottoritieellä jatkuu vain vaivoin kolarit välttäten. Tien laidalla poliisit viheltävät pilleihinsä ja huitovat käsillään, kehoittaen ihmisiä ajamaan kovempaa ruuhkan välttämiseksi.

Kiidämme kuin painajaisessa yrittäen saada selkoa Thainkielisistä kylteistä. Sade yllättää ja tekee yön entistäkin tukalammaksi. Pohjoisempina matelevat rekat yleistyvät hidastan matkaamme. Lopultakin saavumme Khao Yain kansallispuiston portille, missä porttivahti perii puistomaksun ja varoittaa norsuista. Hyväkuntoinen asfalttitie johdattaa meitä eteenpäin. Pian pysähdymme pakolliselle vaipanvaihtotauolle kun kolme intianorsua rymistelee automme edestä takaisin viidakon syövereihin. Näemme eräällä aukealla vielä vilauksen yhdestä norsusta. Tämän jälkeen meitä vastaan tulee vain norsuretkeä, jotka olivat tuona yönä turhaan etsimässä kärsäniekkoja - kiitos meidän onnistuneen kivityksen. Illalla nukahdimme kansallispuiston majoitusalueella Otus bakka-moenan huhuiluun.

Ensimmäinen aamu Thaimaassa valkenee sateisena, joten retkeily alkaa kurjissa merkeissä lintujen pitäessä sadetta jossakin viidakon suojuissa. Ensimmäinen näkemämme lintu on litimärkä intiansininärhi, joka kyhjäyttää kuin märkä rukkanen kepin nenässä. Seuraavan tunnin aikana liitämme lajistaan vain smyrnankalastajan ja pari muuta pinnaa. Jäämme odottamaan sateen lakkaamista katoksen alle. Sateen hellittäessä

Etelässä tulkit vaelsivat runsaasti, meillä havaittiin vaellusta vain nimeksi (Valok. Hannu Eskonen)

Kirjosiipikäpylintu 4.10. Lie Lamminkylä 2 (MO) ja Lie Pokronlampi 5-6 (MO) sekä 8.10. Lie Pärnävaara 2p (MO). Tavallisen niukka esiintyminen, joka painottui pohjoiseen.

Loxiat Käpylintuja oli maastossa runsaasti kuusen runsaan siemensadon seurauksena. Alkukesän mahdollisesta vaelluksesta ei havaintoja ilmoitettu, mutta syksyllä käpylintuja vaelsi tavallista enemmän. Kaikki olennainen näkyy Vuoniemen havaintosarjasta: 24.9. 5 (isokäpylintuja), 8.10. 56 NW, 13.10. 119, 14.10. 165 NW, 15.10. 209 NW, 21.10. 134 NW, 22.10. 81 NW, 28.10. 72 NW, 4.11. 111 SE, 5.11. 6m ja 11.11. 75 SE (HK,AP,MH ym.). Lie Pärnävaaralla muutti 8.10. 170 Loxiaa (MO).

Havainnoitsijat: Jari Halonen (JH), Markku Halonen (MH), Veli Hassinen (VH), Hannu&Aila Lehtoranta (HL), Heikki Holmström (HH), Lauri Karttunen (LK), Harri Kontkanen (HK), Esko Lappi (EL), Keijo Nuutinen (KN), Pirjo Lipponen (PL), Juha Miettinen (JM), Marko Ojala (MO), Hannu Piironen (HP), Matti Piironen (MP), Ari Parviainen (AP), Jouni Pursiainen (JP), Matti Riikonen (MR), Kauko Rouhiainen (KR), Risto Sulkava (RS), Erwin Tuppurainen (ET), Juha Valtanen (JV), Antti Vänskä (AV).

alkavat lukuisat kirjosiipiunilinnut 'tsyittailla' ja lintuja alkaa ilmestyä kuin tyhjästä.

Yksinäinen ruskosieppo piipahtaa ihailtavaksi vierellemme, mutta fyllareiden etsiminen ja määrittäminen puiden kätöistä teettää enemmän töitä. Ensimmäiset sarvilinnut (A.albirostris) näyttävät oksien lomasta bulbulien pehmeiden äänien kaikuksa kaikkialta. Jatkamme autolla etsien lintujen sekaparvia. Parven löytyminen tuottaa lukuisia uusia ja ihmeellisiä tuttavuuksia. Yksi parhaista pinnoista on erikoisen lyhytprstöinen tikka (M.jugularis). Tutustumme myös lukuisiin parralajeihin (Megalaima) ja jokapaikan drongoihin (Dicurus).

Illan hämärtyessä 'ruskopäämehiläissyöjien' (M.leschenaulti) seitsemänsataapäinen parvi etsii yöpymispuuta majapaikkamme läheltä. Hiippailemme pienen lammen rantaan odottamaan paikalle juomaan tulevia Hirundapuksia. Näemme muutaman uskomattoman nopean viuhahtajan, jotka jäävät Hirundapus sp asteelle. Hämärissä ylitsemme lentää metsähänhen kokoinen sorsa, joka katoaa viidakkoon yhtä salaperäisesti kuin oli sieltä ilmestynytkin. Anka osoittautuu erittäin harvinaiseksi 'valkosiipisorsaksi' (C.scutulata), josta yöllisten elintapojen takia tiedetään hyvin vähän. Kehääjää emme onnistu samaisena iltana näkemään, joten painumme pehkuihin.

Bankivankana tai itseasiassa -kukko kiekuu aamuherätyksen mikä-mikä viidakkokanalasta. Tunnelma on jokseenkin kotoinen, paitsi että tämä lintu on pinnakelpoinen. Aamupäivällä lähdemme kävelyretkelle viidakkoon. Metsäaukolla teemme tuttavuutta schwarzinuunilinnun ja paksunokkakerttusen (A.aedon) kanssa. Metsässä mittarimatojen lailla kiipeilevät pienet ilimadot tekevät tuttavuutta nilkkojemme kanssa kun olemme syventyneet katsomaan erästä kirkasväristä sieppoa.

Suuntaamme Toyotan keulan Beung Boraphetiin. Matkalla PH:n kaasujalka on herkässä, joten nappaamme 200 bahdin (30mk) ylinopeussakon. Sakko maksetaan heti jenkkityylisille ja naureskelevan rennoille jepeille. Rajunolaiseen liikenteeseen alkaa tottua. Bussikuskit ja ovissa roikkuvat matkustajat uhmaavat kaikkia luonnonlakeja kun dösä lähtee kamikaze-ohitukseensa. Matka sujuu rattoisasti miljoonia mopoja väistellen. Kypäräpakkoa ei tunneta ja yksi mopo kuljettaa keskimäärin kolme 'vinosilmää'.

Matkalla törmäämme mainoihin, useisiin uusiin kottaraislajeihin, intianhyppään (V.indicus) ja sinihaarahaukkaan. Iltapäivällä saavumme valtaisalle lintujärvelle Beung Boraphetiin. Ennen hämää seuraamme rannalta kymmenien sulttaanikanojen ja 'faasaaninpyrstöjassanoiden' (H.chirurgus) touhuja. Pienet 'puuvillatavit' (N.coromandelianus) ja tuhatlukuisat 'viheltäjäsorsat' (D.javanica) kansoittavat järven vähäisiä avovesipaikkoja.

Yö järven rantamajassa on ikimuistoinen. Kuuma, kostea ja hikinen yö täytyy viettää pienten ja vähän suurempienkin vipeltäjien kanssa. Ensin sielunrauhaa häiritsee kookas katossa tepasteleva torakka, jonka seinä pitkin juoksentelevä geggo kuitenkin onneksemme nappaa suihin. Juuri kun olemme rauhoittuneet lepoasentoon, alkaakin paikallisen väestön yölliset lauluhipat. 'Laulukuoroa' johtaa M.A. Nummisen manttelinperijä korvia hyytävällä tehokkuudella.

Aamuretkeillä näemme 'idänruskosuohaukan' (C.spilonotus), 'keltanokkahaikaran' (E.intermedia) ja muutamia pitkäpyrstölepinkäisiä (L.schach). Matka jatkuu pohjoisemmaksi vuoristoteitä mutkitellen. Rekat tuottavat mielenkiintoisia yllätyksiä näillä

kapoilla kulkuväylillä, mutta onneksi ne käyttävät torvea saapuessaan näköesteelliseen paikkaan. Selviämme kuitenkin hengissä omaksi iloksemme ja muiden harmiksi. Chiang Main suurkaupungissa majoitumme Rincome hotelliin. Vaikka paikka on kallis, emme jaksa etsiä halvempaa puljua.

Anivarhain aamulla lähdemme Thaimaan korkeimmalle vuorelle - Doi Inthanonille. Hotellin juoksupoika kantaa laukujamme ja ihmettelee, onko kuskimme herännyt todellakin näin aikaisin. Kerron hänelle olevamme liikkeellä ilman kuskia ja hämmennys on moninkertainen. Ajaako isäsi? Kaveri kysyy ja sormi ojottaa kohti PH:ta. Kyllä hän ajaa, mutta ei hän muutamaa vuotta minua vanhempana voi olla isäni, vastaan. Kaveri jää haromaan hiuksiaan kun hurautamme yön pimeyteen.

Harhailemme eksesissä heti alkumatkasta, mutta löydämme onneksi kuitenkin oikean tien. Oikea tie on ikävä kyllä tietyön piirissä, mikä hidastaa jälleen matkantekoa. Päivän jo valjettua saavumme sumuiseen ja yön jäljiltä viileään vuoristometsään. Jätämme auton valtavan kultakupolisen temppelin parkkipaikalle ja ryhdymme inventoimaan metsän tarjontaa.

Pyrstöään hermostuneesti levittelevät pikkulinnut (R.hypoxantha) ovat ensimmäisiä tuttavuuksia. Taltiaisen töyhtöpäinen serkku, 'keltaposkitainen' (P.spilonotus) sekä 'harmaapensastasku' (S.ferrea) tulevat myös pian tutuiksi. Intiankirviset näyttävät parhaat puolensa ja pari uutta fyllarituttavuutta kirjautuu vihkojemme sivuille. Hohtavan siniselkäinen ja punanokkainen Sitta frontalis löytyy lukuisten värikkäiden pikkulintujen joukosta. Vuoristopuroilta etsimme turhaan Enicuruksia, mutta meidät palkitaan 'jokitasku' (T.leucocephala) -pariskunnalla.

Seuraavakin päivä vierähtää samaisen vuoren metsiä koluten. P.reguloideksen idulimainen, mutta lyhyt säe kaikuu metsissä päällimmäisenä. Temppelin läheltä löydämme naaras 'siniotsaleppälinnun' (P.frontalis) sekä kaksi kotoista pikkusirkkuja. Punavarpuset, vuorivästäräkit ja pikkubarpuset kuuluvat tuttuun kastiin, mutta silmälasilinnut (Zosterops) tuottavat pienoisia määritysongelmia.

Doi Suthep Pui on toinen vuori Chiang Main lähellä. Ihastellessamme 'ruskosirkkuja' (E.rutila) korviimme kantautuu lapinuunilinnun tuttu helisevä säe. Metsän siimeksessä eteemme tulee 'mustaniskamonarkkisieppo' (H.azurea) ja 'ruusuminivetti' (P.roseus), jälleen uusi minivettien värikkään suvun edustaja. Palloiltuamme päivän metsässä, suuntaamme yöksi Chiang Raihin.

Aamulla anivarhain pääsemme seuraamaan kymmenien 'kirjosuo-' (C.melanoleucos) ja 'idänruskosuohaukkojen' aamulentoa yöpymispaikalta saalistusmaille. Megong-joen rannalla kävely tuottaa 200 'pikkukahlaajapäskyä' (G.lactea) ja pari kirjokalastajaa. Vesi rajajoessa on hyvin alhaalla, niinpä kävely joen pohjahietikolla muutamien mongolian-, mustajalka- ja pikkutyllien joukossa on vaivatonta.

Pienen kylän torilla hyllyt notkuvat 'koruja' ja 'jalokiviä', joiden aitoudesta ei ole mitään takeita. Suoritamme muutamia ostoksia päivän kuumimpina hetkinä, ennenkuin jatkamme retkeilyä maaseudulla. Täydessä kukassa oleva puu pellon keskellä on täynnä 'kiinankottaraisia' (S.sinensis), mutta joukossa on myös neljä tuttua kottaraista. Myöhemmin kuulemme P.D. Roundilta, että kottaraisesta on vain muutamia aikaisempia havaintoja Thaimaasta. Kiikarissamme on siis kunnan rari - ironista vain, että sen pitikin olla juuri kottarainen.

Retken ensimmäiset ruskouunilinnut sattuvat tiellemme vasta nyt. Fuscatusen ohella tutustumme paikallisiin 'isokirvisiin', jotka ovat saaneet lajin statuksen nimellä *A.rufulus*. Ainakin niiden ääni eroaa meillä tavattavan isokirvisen äänestä, ollen vähemmän r-voitoinen. Noki- ja mustapäätaskuja istuu langoilla tasaisin välein. Ruskolepinkäisiä ja suippopyrstökurppia on kaikilla sopivilla paikoilla. Yksinäinen sitruunavästäräkki pyrkii lentoon tien laidalta, joten emme pääse ihastelemaan sitä.

Paikallisella tuppukylällä jengi kokoontuu ihmettelemään kaukoputkiamme. Annamme luvan katsoa putkella, pian tunnelma on aidon ihmetyksen ja innon sekamelskaa. Seuraavana päivänä retkeilemme lähellä Burman rajaa, Mae Saen pelto-aukeilla. 'Aasiankiurut' (*A.gulgula*) livertelevät riisivainioiden yllä. Tutuiksi käyneet nokitaskut ja ruskolepinkäiset ovat myös maiseman tyyppilintuja. Lintuvalikoima on kuitenkin melko niukkaa, joten suuntaamme päivän kuumimpina hetkinä auton keulan kohti etelää. Illalla saavumme Takin kaupunkiin, jossa vietämme yön halvassa hotellissa.

Takista suuntaamme jälleen Beung Boraphetiin. Vuokraamme veneen ja paikallisen lintuharrastajan oppaaksi. Opas johdattaa meidät kohdelaji *Aythya baerin* luokse. Veneen edestä singahtelee tuhansia 'viheltäjäsorsia', sekä tuttuja jouhisorsia ja heinätaveja on jatkuvasti ilmassa sadoittain. Ruskohaikaroita seisoskelee Egrettojen seassa ruohomättäillä. Sulttaanikanat ja 'fasaaninpyrstöjassanat' ovat yllättävän runsaita, mutta näemme vain yhden 'pronsisiipijassanan' (*M.indicus*).

Oppaan sormi osoittaa pieneen kelluskasvillisuuden päällä piipertävään rantakanaan. Lintu osoittautuu *Porzana cinereksi*, joita havaitsemme vielä pari yksilöä. Opas näyttää meille vielä järven keskellä asuvan viimeisen krokotiilinkasvattajan perheen. Illalla majoitumme edelliskertaista viehättävämpään kämppään. Yö sujuukin rauhallisesti, koska karneasta laulukuo-rosta ei ole tietoaakaan.

Seuraava päivä alkaa epämääräisellä verkkoilulla järven rantapusikossa. Pensaat raapivat ikäviä naarmuja käsiin, mutta onneksi meidät palkitaan verkkoon eksyneellä ruskouunilinnulla, 'idänrastaskerttusella' (*A.(arundinaceus) orientalis*) sekä pienen pienellä 'mustakulmakertulla' (*A.bistrigiceps*). Tulipahan ainakin joku kännypinna. Verkkoilun jälkeen matka suuntautuu retken aloituskohteeseen - Khao Yaihin. Tienposkessa tapaamme ensimmäiset pitkäjalat sekä kolme 'idänkahlaajapääskyä' (*G.maldivarum*).

Khao Yaissa olemme iltapäivällä. Asetumme syömään eväitä näköalapaikalle, josta on hyvä zoomailla kukkivaan puuhun. Kukat houkutteleva lukemattomia nälkäisiä bulbuleita, 'kukannyyppijöitä' (*Dicaeum*), parroja ja oravia, joita on helppo ihaila kaukoputkella. Kookas *Nyctyornis athertoni* laskeutuu häämäteltäväksemme läheiseen puuhun. Lintu on sukua mehiläissyöjille, mutta on varsin kummallisen näköinen otus.

Horisontista saapuu kurkimaisin siiveniskuina kotkan kokoinen sarvilintu (*R.undulatus*), joka on yksi Khao Yain ylpeyden aiheista. Illalla konttaamme jälleen lammen rantaan odottamaan kehrääjien saapumista hyönteispyyntiin lampun valoihin. Tarkalleen auringon laskettua saapuvat salaperäiset, lähes suohaukan kokoiset 'jättiläiskehrääjat' (*E.macrotis*) lepättelemaan alueen ylle. Tusina kookkaita ja pitkäsiipisiä veijareita luo ikimuistoisen tunnelman.

Yön yli nukuttuamme lähdemme autolla pisteeseen x, josta polkua seuraillen saavumme pienelle joelle. 'Siniviheltäjärastas' (*M.caeruleus*) pompii pienen putouksen partaalla, kun käytämme piilottelevia *Enicuruksia*. Vihdoinkin kolme mustavalkoaa ja haarapyrstöistä *E.leschenaultia* viuhahtaa ohitsemme. Linnut eivät pitkään päivää paistattele, vaan häviävät salaperäisesti jonnekin rantatörmän suojiin.

Kaksi kookasta, keltamustaa ja töyhtöpäistä 'sulttaanitiaista' (*M.sultanea*) särisee yläpuolellamme oksistossa. Yksi leppoisimmista retkipinnoista on tosiasia. 'Jättiläissarvilintu' (*B.bicornis*) lentää ylitsemme, peittäen taivaankannen hetkeksi - upeeta, mahtavaa! Burmalaiseen sissityyliin suoritettu komppaus viidakon siimeksessä ei ikävä kyllä tuota ensimmäistäkään kirkasväristä pittaa. Jätämme tämän loistavan kansallispuiston taaksemme ja korottelemme yöksi Saraburiin.

Kartanlukutaitoani testataan seuraavana aamuna jännittävissä merkeissä. Tarkoitus on ohittaa tai itseasiassa ylittää Bangkok oikeita rampeja ja kaistoja käyttäen. Moottoritie kulkee pilarien varassa matalien talojen yläpuolella. Saavumme risteykseen, jossa kaaria on ainakin kolmessa tasossa. Säästän henkeni, kun onnistun valitsemaan oikean kaistan - PH laskee aseensa ohimoltani.

Samut Sakhonin jälkeen maisemaa hallitsevat lukemattomat altaat, joissa viljellään ilmeisesti katkarapuja ym. höntiäisiä. Altaat ovat kahlaajien, lokkilintujen sekä Egrettoiden suosiossa. Silkkahaikaroita ja valkoposkitiirjoja on sadoittain. Kahlaajilla pääsee mässäilemään, tosin rusokaulasirrien kohdalla talvipuvun ihaileminen ei juuri innosta. Mongolian- ja aavikkotyllien vertailu käy vaivattomasti. Tyllejä katsellessa vahvistuu vaikutelma siitä, että mongoliantylli on helpompi muotonsa ja mittasuhteidensa puolesta sekoittaa mustajalka- kuin aavikkotylliin.

Lampiviklot ovat runsalukuisimpia Tringoja valkoviklojen ohella. Siperiankurmitsoja ja siperiansirrejä seikkailee vähemmistönä muiden kahlaajien seassa. Harvinaisia aasiankurppeloita ei löydy, tosin niiden tapaaminen täältä muuttoajan ulkopuolella on satunnaista. Onnistumme vielä hoitamaan piilottelevan kultakurpan, joten suunnistamme jälleen hiukan etelämmäksi.

Päättien varteen ilmestyy runsaasti poliiseja, jotka ohjaavat kaiken liikenteen yhtäaikaaisesti pientareelle. Syy selviää kun poliisiautojen saattelemena kunikaallisten mersut kiitävät ohi molempia kaistoja käyttäen. Pian tämän jälkeen me rahvaat joudumme pahaan ruuhkaan - voi *****, ensi kerralla tilaamme poliisisaattueen. Yöksi majoitumme hotelliin Huan Hinissä.

Khao Sam Roi Yot on merkillisten pienen, mutta korkeiden kalliokukkuloiden pirstoma kansallispuisto Siaminlahden rannalla. Linnustollisesti se tarjoaa mielenkiintoista nähtävää. Valkea vatsaiset merikotkat (*H.leucogaster*) näyttäytyvät pariin otteeseen taivaalla. Kahlaajarintamalla saamme ihailtavaksemme endeemisiä 'malesiantyllejä' (*C.peronii*), jotka muistuttavat suuresti mustajalkatyllejä.

Meren rannalla tapasimme retken ainoan 'tynnenmerenriuttahaikaran' (*E.sacra*), joka edusti lajin tummaa muotoa. Rannalla piipersi muutamia talvipukuisia rantakurveja, jotka ovat kovasti erinäköisiä kuin kesäisin Suomessa tavattavat linnut. Lokkilinnut tuntuvat olevan kateissa lähes tyystin. Onneksi yksi lepäilevä parvi löytyy - ja sehän sisältää puuttuvat retkipinnat; räyskän, *Sterna* bergiin, 'ruskopäälökin' (*L.brunnicephalus*) sekä harmaalökin, joka on täällä rari.

Pieneltä lammikolta löytyy tusinan parvi kääpiökokoisia merimetsoja (P.niger), jotka muutaman irtopinnan lisäksi nostavat retken lajimäärän hivenen yli kolmensadan. Kaksi viikkoa on loppujen lopuksi lyhyt aika. Lukemattomia yleisiä lajeja jää hoitumatta, joista harmittavimpina viiru- ja sarasirkkalintu, rubiinisatakieli ym. mielenkiintoiset Siperian kasvatit.

8.2. aamulla lähdemme kohti Bangkokia. Matkalla ihailemme vielä kahlaajia Samut Sakhonin altailla, jossa 500:n mongoliantyllin parvi on parasta antia. Iltapäivällä saavumme lentokentälle, jonne sisäänmeno reitin löytäminen osoittautuu ongelmalliseksi. Auton luovutukseen ei suju aivan ongelmitta, sillä AVISin 'tätitiä' ei meinaa löytyä kirveelläkään. No loppu hyvin, kaikki hyvin. Saamme luovutettua Toyotan 'tätille', joka ihmettelee ettemme ole saaneet autoon naarmuakaan Thaimaan tappavassa liikenteessä.

Pitkä paluulento hyiseen Suomeen alkaa. Minua häiritsee silmäluomeeni tarttunut, pikkuhiljaa turpoava punkki, jonka aiheuttama kutina käy lähes sietämättömäksi. Leppoiset matkan muistot auttavat kuitenkin selviytymään raskaasta paluulennosta.

KIRJALLISUUTTA:

Dickinson, E.C., King, B. ja Woodcock, M. 1987: A field guide to the birds of South-East Asia. 480 s. Hong Kong.

Komolphalin, K., Lekagul, B. ja Round, P.D. 1985: Birdwatch for palarctic migrants in Thailand. - British Birds 78: 2-38

ARK TIEDOTTAA

Siipirikossa 1/89 esiintynyt ARK-lista sisälsi muutamia puutteita, joten sen takia ja muistin virkistämiseksi ARK:n keräämistä lajeista lista alla uusintana.

Lajilistassa plussalla (+) merkityistä lajeista täytetään lomake täydellisesti lajikuvausineen. Ilman plussaa olevista lajeista jätetään lajinmääritykseen liittyvät kohdat täyttämättä, mutta päivämäärä yms tiedot ilmoitetaan täydellisinä. Lyhenteet: n = naaras ja jp = juhlapukuinen.

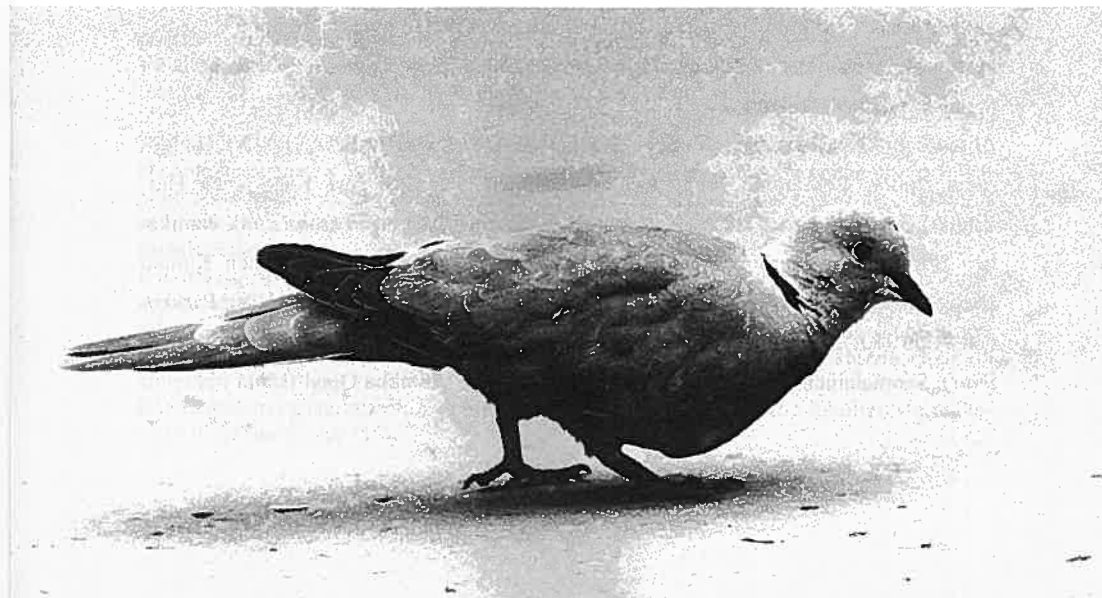
- + Jääkuikka
- + Jääkuikkalaji
- + Pikku-uikku
- Merimetsö
- Harmaahaikara
- Kattohaikara
- + Mustahaikara
- + Harmaasorsa
- + Allihaahka (vain n tarkastetaan)
- + Kyhmyhaahka
- + Haahka (vain n tarkastetaan)
- + Ristisorsa
- + Merihanhi
- + Kiljuhanhi
- Kanadanhanhi
- Kyhmyjoutsen
- + Maakotka
- + Kilju-/pikkukiljukotka
- + Haarahaukka
- + Merikotka
- + Aro-/niittysuohaukka
- + Muuttohaukka
- Kotka sp
- Muutto-/tunturihaukka

- + Kiiruna
- Viiriäinen
- + Peltoppy
- + Keräkurmitsa
- + Heinäkurppa
- Mustapyrstökuiiri
- + Rantakurvi
- + Merisirri
- + Tunturikihi
- + Merikihi (vain ei jp:t tarkistetaan)
- + Leveäpyrstökihi (ks. edellinen)
- + Merilokki
- + Isolokki
- + Iso-/grönlanninlokki
- + Pikkukajava
- + Mustatiira (vain ei jp:t tarkistetaan)
- + Räyskä
- + Lapintiira
- + Pikkutiira
- + Ruokki
- + Etelänkiisla
- + Ruokki/kiisla
- + Riskilä
- Uuttukyyhky
- Turturikyyhky

- Turkinkyyhky
- + Tunturipöllö
- + Kuningaskalastaja
- + Sininärho
- Harjalintu
- Harmaapäätikka
- + Valkoselkätikka
- + Kangaskiuru
- Tunturikiuru
- + Sepelrastas
- + Mustaleppälintu
- + Kirjokerttu
- Kirjosiipi-uunilintu (vain pyydystetyt, muut RK:lle)
- Hippiäsuunilintu (ks. edellinen)
- Idänuunilintu
- Lapinuunilintu
- Pikkusieppo
- + Luotokirvinen
- + Vuorihemppo
- + Keltahemppo
- Nokkavarpunen
- + Pikkusirkku

ARK toivottaa raririkasta uutta vuotta.

Minut tuntee helposti, lajikuvausta ei vaadita - turkinkyyhky (Valok. Hannu Eskonen)

PÄIVÄPETOLINTUJEN PESINTÄ POHJOIS-KARJALASSA 1989

Hannu Lehtoranta

Vakiintuneen tavan mukaisesti tässä katsauksessa käsitellään muiden päiväpetolintujen pesintähavaintoja Pohjois-Karjalassa paitsi maakotkan,sääksen ja muuttohaukan, jotka ovat valtakunnallisia erikoistutkimuslajeja.

Edelliskesän tapaan vuoden 1989 säätila pesimäkauden osalta oli linnuille edullinen. Petolintujen ravinnossa myyrät esiintyivät runsaina läänin eteläisissä kunnissa ja melko runsaina pohjoisessa Nurmes-Valtimo alueella. Myyristä ja pöllöistä tyhjänä oli läänin keskiosat (Lehtoranta 1990).

Kanalintuja oli koko läänissä kohtalaisesti ja kanahaukalle merkityksellisten oravien määrä oli edelleen nousussa. Mehiläishaukalle tärkeiden kimalaisten ja ampiaisten esiintyminen oli silmämääräisesti arvioituna selvästi edelliskesää runsaampaa.

Petolintujen reviierejä harrastajat tarkastivat vähintäänkin edellisvuoden tehokkuudella. Asuttuja päiväpetolintureviirejä löytyi 374 (v.-88 368), mikä on 1980-luvun toiseksi paras lukema. Vuonna 1986 reviierejä ilmoitettiin 396.

Reviireiltä varmistui nyt 167 pesintää (v.-88 104). Tätä enemmän varmoja pesintöjä on ollut vain vuonna 1986 (171).

Havaintonsa palautti 24 harrastajaa (v.-88 26), joiden joukossa onneksi ovat kaikki P-K:n aktiivisimmat petolintuharrastajat. Kaikki havaintonsa palauttaneet henkilöt ansaitsevat teostaan parhaimmat kiitokset. Havaintolomakkeen palauttivat seuraavat henkilöt (suluissa päähavaintokunta):

Ahola Pentti (Kii), Halonen Markku (Rää), JUUAN LINTUHARRASTAJAT (Lehtoranta Hannu, Lehtoranta Jouni, Lehtoranta Jukka, Halonen Jari, Kirjavainen Harri)(Juu), Järvinen Paavo (Kit), Karttunen Lauri (Lip), Kivivuori Hannu (Toh), Kontkanen Harri (Kon), Korhonen Veikko (Val), Lappi Esko (Lie), Martiskainen Kimmo (Kes), Miettinen Juha (Kii ym.), Missonen Tapani (Kes), Parviainen Ari (Vär), Parkkonen Alpo (Kit), Riikonen Matti (Lie), Rouhiainen Kauko (Lip), Ruokolainen Kalle (Nur), Suomalainen Juha (Kon), Tanskanen Ari (Pol), Vainikka Olavi (Lie).

Pesintä lajeittain (suluissa v.-88 lukemat, LEHTORANTA 1989)

HIIRIHAUKKA: Tutkimustehokkuus lisääntyi hiirihaukan kohdalla mukavasti. Uutena ennätyksenä reviierejä ilmoitettiin 128 ja niiltä hienosti 77 varmistettua pesintää (115/40). Määrien lisääntyminen selittyy yleisen tutkimustehokkuuden parantumisen lisäksi sillä, että myyrähuppu oli eteläisissä kunnissa, missä hiirihaukatiheydet näyttävät olevan selvästi pohjoisia alueita suuremmat.

Poikastuotto oli ennätyksellisen hyvä, peräti 2,17 poikasta asuttua pesää (=aloitettu muninta) kohden (2,06).

Kuten ennenkin myyrätilanteen aiheuttamat erot eri alueiden poikastuotossa olivat selvät. Myyräkatoalueella (Ilo,Juu,Lie,Pol,Kon,Eno) poikastuotto jäi 1,50 poikaseen aloitettua pesintää kohden (n=16). Melko hyvällä myyräalueella Nurmeksessa ja Valtimossa poikastuotto oli 2,20 (n=10) ja eteläisten kuntien muodostamalla myyrähuippualueella peräti 2,41 poikasta (n=44).

Tuhoutuneita pesintöjä oli munavaiheessa kolme ja poikasvaiheessa kaksi (2+0). Yksi tuhoutuminen johtui pesän putoamisesta ja toisessa tapauksessa epäiltiin syyksi häiriötä, kun epäonnistunut pesintä oli aivan tien vieressä. Muista tuhoutumissyistä ei saatu selvyyttä.

Poikuekokajakautuma oli melko tavallinen. Yhden poikasen poikueet keskittyivät luonnollisesti myyräkatoalueille ja neljän poikasen poikueet todettiin myyräalueilla Kesälahdessa ja Kiihtelysvaarassa. Kiteellä tavattiin yhdellä parilla peräti viisi hyväkuntoista, rengastusikäistä poikasta. Samalla pesällä oli pari vuotta aiemmin 4 poikasta, joten kyseessä on varsinainen tehopari (JM/PJ).

Poikasrengastuksessa tehtiin uusi upea ennätys, kun 141 poikasta kihlattiin (70). Maastopäähinettä sopii meidän kaikkien kohottaa Miettisen Jussille, joka urakoi läänin eteläosissa renkaita 97 hiirihaukan jalkaan (ja haki lääninrajan toiselta puolen Uukuniemeltä kolme rengastusta,että pyöreä lukema 100 tuli täyteen).

MEHILÄISHAUKKA: Myös mehiläishaukan kohdalla mentiin upeasti eteenpäin. Reviirien yhteismääräksi kertyi 38 ja niiltä mukavat 12 pesälöytöä (32/3).

Kuten ennenkin Valtimo oli selvästi paras alue, josta reviierejä ja pesiä löytyi. Tuhoja pesinnöissä ei todettu, joten poikastuotto oli pitkästä aikaa hyvä 1,58 poikasta aloitettua pesintää kohden. Poikasmäärät jakaantuivat melko tasaisesti kahden ja yhden poikasen pesinnöissä. Kahden poikasen pesiä todettiin seitsemän ja yhden poikasen viisi. Rengastusmäärä oli ennätyksellinen 16 (2). Vain kolme todettua poikasta jäi rengastamatta.

KANAHAUKKA: Vuosi 1989 oli kanahaukalle ainakin sikäli merkityksellinen, että ensimmäisen kerran Suomen historiassa kanahaukanuorukaiset (ja vanhemmat) saivat aloittaa syksyn itsenäisen elämän turvanaan lain vihdoinkin suoma rauhoitus. Rauhoitus sattuikin sopivasti hyvän pesimäkesän jälkeiseen syksyyn. Reviirejä ilmoitettiin 49 ja niiltä varmistettiin ennätykselliset 41 pesintää (48/27).

Poikuekoot olivat hyviä. Rengastusikäisten poikuekoko oli 3,06 poikasta (2,95). Tuhoutumisia todettiin kaksi munavaiheessa ja yksi poikasvaiheessa. Varmoja tuhon syytä ei saatu selville, mutta onneksi mikään ei viitannut ihmisen aiheuttamiin tappioihin. Tuhoutumiset alentavat aloitettua pesintää kohden lasketun poikastuoton 2,81 poikaseen, mikä on kuitenkin melko hyvä tuotto (2,95). Peräti neljännes pesistä tuotti neljä poikasta. Kanahaukkarengastuksissakin yllettiin uuteen ennätykseen, kun 101 ilmoitetusta poikasta 92 rengastettiin (55).

Taulukko 2. Päiväpetolintujen pesintä Pohjois-Karjalassa 1989. Luvut vasemmalta oikealle: reviirien yhteismäärä/ varmat pesinnät.

	Hiiri- haukka	Mehil. haukka	Kana- haukka	Varpus- haukka	Sinis. haukka	Ruskos. haukka	Nuoli- haukka	Ampu- haukka	Tuuli- haukka	Kunta yht.
Eno	-	1/0	-	-	-	-	-	-	-	1/0
Ilomant	2/1	-	1/1	-	-	-	1/1	-	1/1	5/4
Joensuu	2/2	-	-	1/1	-	-	2/0	1/0	-	6/3
Juuka	8/5	5/2	8/8	4/2	-	-	3/1	1/1	2/0	31/19
Kesäläh	8/7	-	-	-	-	-	1/0	-	2/2	11/9
Kiihtel	6/5	2/0	4/4	1/1	-	-	-	-	-	13/10
Kitee	25/17	8/1	6/3	7/2	3/0	3/0	4/0	3/1	5/1	64/25
Kontiol	6/4	3/2	3/1	3/1	5/0	1/0	10/4	-	3/0	34/12
Lieksa	14/6	1/0	11/9	3/1	6/0	-	6/1	2/1	4/1	47/19
Liperi	6/3	-	4/3	2/0	-	3/0	1/0	1/1	2/0	19/7
Nurmes	5/3	1/1	2/2	-	-	-	-	-	1/0	9/6
Outokum	5/3	1/0	-	1/0	-	2/0	2/1	-	2/0	13/4
Polvijä	10/4	2/2	-	-	-	-	3/2	-	-	15/8
Pyhäsel	5/3	-	1/1	2/1	1/0	-	-	-	2/2	11/7
Rääkkyl	10/4	3/0	4/4	5/0	-	4/0	3/0	1/0	3/0	33/8
Tohmajä	2/0	-	-	1/0	-	1/0	2/0	-	-	6/0
Tuupova	-	-	-	-	-	-	1/0	-	-	1/0
Valtimo	13/10	9/4	5/5	2/1	5/1	-	-	1/0	10/5	45/26
Värtsil	1/0	2/0	-	-	3/0	1/0	1/0	1/0	1/0	10/0
YHT.	128/77	38/12	49/41	32/10	23/1	15/0	40/10	11/4	38/12	374/167

KIRJALLISUUS

- LEHTORANTA, H. 1989: Päiväpetolintujen pesintä Pohjois-Karjalassa 1988 - Siipirikko 16: 48-53.
 LEHTORANTA, H. 1990: Pöllöjen pesintä Pohjois-Karjalassa 1989 - Siipirikko 17: 67-76.
 MIETTINEN, J. 1981: Lintujen rengastus Pohjois-Karjalassa 1950-79 - Siipirikko 8: 123-133.

Taulukko 3. Päiväpetolinturengastukset Pohjois-Karjalassa vuonna 1989. Vuosien 1950-89 summaa laskettaessa pohjana on Miettisen (1981) ja Lehtorannan (1989) julkaisemat määrät.

	Hiiri- haukka	Mehil. haukka	Kana- haukka	Varpus- haukka	Sinis. haukka	Ruskos.Nuoli- haukka	Ampu- haukka	Tuuli- haukka
Ahola P.	2		9	5				
Halonen J.	1		1					
Korhonen V.	17	7	16		5			4
Lappi E.	3							
Lehtoranta H.	9	1	16					
Lehtoranta J.	2							
Miettinen J.	97	4	40	7			6	3
Tanskanen A.	9	4		5			2	
Vainikka O.	1		10	4				4
Yhteensä v.89	141	16	92	21	5	-	8	3
Reng. v.88	70	4	55	26	15	-	11	4
Reng.vv.50-89	542	60	397	293	122	35	68	60
								154

Petolintuvastaava: Hannu Lehtoranta Eevalantie 6 D 14 83900 Juuka
 puh. 976-72030

TALVILINNUT 1989/90 POHJOIS-KARJALASSA

Jouko Tiussa

Katsausta runsaasta havaintoaineistosta (joulukuussa -90) koottaessa ovat lintu-näkymät perin erilaiset verrattuna vuoden takaiseen aikaan, jolloin suuria tilhi- ja räkättiparvia näkyi tuon tuosta työhuoneeni ikkunasta. Lämmin, suotuisa lisääntymiskausi ja mahtava marjapaljous pihlajissa loivat puitteet erinomaiselle lintu-talvelle. Etenkin syksyn ja joulunseudun talvilintulaskennoissa kirjattiin ennätys-sellisiä määriä yksilöitä ja syksyllä lajejakin.

Sääolot

Talvi alkoi jopa hiukan keskimääräistä kylmempänä. Joulukuun pakkaset koituivat koh-taloksi monille ruokintapaikkojen erikoisuuksille, kuten useimmille peipoille. Myös marjansyöjät (räkättirastaat, tilhet ja taviokuurnat) ahmivat pihlajanmarjat niin vähiin, että joutuivat jättämään Karjalan kunnaat. Tammikuu oli talvinen, mutta helmikuussa sää muuttui keväisen leudoksi. Runsaat, usein räntänä ja vetenä langenneet sateet pilasivat aitoa talven tuntua. Pesiminen ja kevätkuutto käynnistyivät jo normaaleina talvikuukausina lisäten osaltaan talven lajistusta, mutta talven muuttuminen kevääksi siirtyi tavallaan henkimaailman alueelle.

Taulukko 1. Joensuun lentoaseman ja Lieksan Lampelan säätiedot verrattuna pitkä-aikaisiin keskiarvoihin

Joensuu	XI	XII	I	II	III
1989/90°C	-1,7	-8,6	-11,0	-0,5	-2,3
1931-60	-1,9	-6,5	-10,5	-10,4	-6,4
sademäärä mm	35	38	66	77	52
% keskiarvosta	70	84	148	226	188
Lieksa	-2,1	-9,5	-12,1	-0,5	-2,8
1931-60	-2,4	-7,1	-11,0	-10,9	-6,9
sademäärä mm	32	28	56	46	46
% keskiarvosta	71	70	156	164	200

Talvilintulaskennat

Laskijoilla riitti työtä reilusti tavanomaista enemmän. Pohjois-Karjalan yhteenvedon olen saanut Helsingin yliopiston eläinmuseon laskentakeskukselta. Yli puolet kuntakohtaisistakin tilastoista olen saanut mukaan taulukoihin. Lasketuista 18 eri reitistä puolet eli 9 kiertelee Lieksassa, ja näistä seitsemässä on osallisena Matti Riikonen. Esko Lapin kokoaman Lieksan aineiston ohella taulukko 2 kertoo laskentatulokset Joensuun Repokallion alueen reitiltä (JMi), Juuasta (HL sekä JoL:n kevätlaskenta) ja Nurmekselta (HL). Olen siirtynyt laskennoista nykyisiin käytettäviin nimityksiin. Pohjois-Karjalan talvikauden 1989/90 laskennat on tehty aikaväleillä 1.11.-14.11. (syksy), 25.12.-7.1. (joulu) ja 24.2.-7.3. (kevät).

1. Syksyn laskennan 16 reitillä ja 177 km:n matkalla laskettiin todella mahtavia lintumääriä: ennätysmäiset 10778 yksilöä edustaan peräti 49 lajia. Tilastollinen kymmentä reittikilometriä kohti laskettu luku 609 on edellisuoteen verrattuna kaksinkertainen. Lajilistaa kasvattivat etenkin monet vesilinnut, jotka viivyttelivät jäättömissä järvissä. Peräti 15 lajia ylsi yli sadan yksilön, selvässä kärjessä

	Pohjois-Karjala			Lieksa			Joensuu			Juuja			Nurmes		
Laskennat	SY	JO	KE	SY	JO	KE	SY	JO	KE	SY	JO	KE	SY	JO	KE
Reittien luku	16	18	13	8	9	5	1	1	1	1	1	2	1	1	1
Yhteispituus km	177	195	133	102	109	57	9	9	9	10	10	25	5	5	5
Juutsen	8	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sinisorsa	146	-	-	110	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alli	4	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Piikkasiipi	3	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Telkkä	8	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tukkakoskelo	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kanahaukka	1	1	1	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Varpuslaukka	1	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Piekana	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ampuhaukka	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pyy	12	13	1	9	9	-	1	1	-	1	1	1	-	-	-
Riekko	-	1	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Teeri	43	50	45	36	11	10	-	-	-	1	30	-	5	-	10
Metso	4	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kalalokki	10	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Harmaalokki	81	-	-	2	-	-	77	-	-	-	-	-	-	-	-
Kesykyhyky	172	121	65	96	38	-	17	1	1	-	-	21	-	-	-
Palokärki	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Käpytikka	42	30	30	28	18	11	1	-	-	2	3	5	1	-	-
Tilhi	1942	1954	176	1107	821	-	54	1013	-	25	85	10	-	-	-
Koskikara	3	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mustarastas	-	1	2	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Räkättirastas	1535	58	1	873	15	1	80	7	-	823	4	-	-	-	-
Punakykirastas	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hippiäinen	85	44	32	56	8	7	11	3	-	5	3	2	7	1	2
Pyrstötiainen	37	-	-	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hömötiainen	367	301	172	218	106	47	29	21	3	27	24	32	21	23	12
Lapintiaainen	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Töyhtötiainen	8	14	13	8	3	4	-	1	-	-	-	-	1	2	1
Sintiaainen	20	7	34	8	3	7	2	1	5	-	-	3	-	-	-
Talitiaainen	885	730	469	350	289	104	105	84	44	22	19	86	16	16	18
Pähkinänakkelei	2	1	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
Puukiipijä	21	6	5	14	3	-	2	1	-	-	-	-	2	-	-
Närhi	60	18	17	41	2	3	-	-	-	5	9	4	5	3	2
Harakka	448	421	275	253	259	73	60	33	44	20	19	95	8	11	9
Naakka	26	-	19	-	-	-	23	-	13	-	-	-	-	-	-
Varis	442	376	222	160	191	34	148	91	126	5	1	13	-	2	1
Korppi	11	25	13	8	23	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-
Kottarainen	7	-	-	2	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-
Varpunen	910	905	738	344	312	135	135	114	137	2	2	246	-	10	5
Pikkuvarpunen	57	140	109	-	-	-	2	33	4	-	-	-	-	-	-
Peippo	3	1	1	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Viherveikko	103	170	102	39	103	9	8	18	9	2	-	41	-	4	1
Viherveikko	76	10	15	1	-	-	1	2	3	-	-	-	-	-	-
Urpainen	824	418	468	487	89	58	51	93	51	133	-	98	10	2	31
Tundraurpiainen	-	6	10	-	-	-	-	6	8	-	-	-	-	-	-
Kirjosiiplikäpylintu	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pikkukäpylintu	301	107	54	264	52	6	12	9	4	-	6	2	-	4	15
Isokäpylintu	13	2	-	12	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Käpylintu	319	227	178	80	114	53	10	-	-	20	18	7	38	12	7
Taviokuurna	133	115	-	49	4	-	22	91	-	2	5	-	3	2	-
Punatulokki	232	353	150	127	185	22	18	20	3	10	13	11	2	21	7
Nokkavarpunen	-	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pulmunen	3	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Keltasirkku	362	774	489	170	220	102	4	7	16	63	47	59	46	70	68
Yhteensä yks.	10778	7404	3912	5100	2883	688	882	1653	473	1168	289	736	165	183	189
Lajeja	49	35	31	43	27	18	28	25	17	18	16	17	14	14	14

Taulukko 2. Talvilintulaskentojen tulokset Pohjois-Karjalassa talvikautena 1989/90. Selvitys tekstissä (ks. talvilintulaskennat) (Taulukoita tarkkaan tutkiva huomaa, että räkättirastaan kohdalla Pohjois-Karjalan syyslaskentasummasta puuttuu joitakin tietoja)

Taulukko 3. Eräiden talvilintujen yksilömäärät 10 reittikilometriä kohti joului- ja kevätlaskennoissa. Vertailun vuoksi myös tilanne edellisessä joululaskennassa sekä viiden edellisen vastaavan laskennan keskiarvot

Laji	Joululaskenta			Kevätlaskenta
	1989/90	1988/89	84/85-88/89	1989/90
Teeri	2,6	6,6	5,8	3,4
Käpytikka	1,5	2,1	4,7	2,3
Varis	19,3	28,6	59,5	16,7
Harakka	21,6	24,7	25,1	20,7
Närhi	0,9	2,7	2	1,3
Talitiainen	37,4	36,7	37,6	35,3
Sinitiaainen	0,4	0,3	0,6	2,6
Töyhtötiainen	0,8	0,7	0,8	1
Hömötiainen	15,4	17,5	16	12,9
Puukiipijä	0,3	0,3	0,2	0,4
Hippiäinen	2,3	0,5	1,3	2,4
Tilhi	100,2	1,6	17,6	13,2
Varpunen	46,4	73,2	70,9	55,5
Viherpeippo	8,7	2,9	4,5	7,7
Urpiaainen	21,4	3,5	30,1	35,2
Punatulkku	18,1	18,5	20,7	11,3
Käpylinnut	17,2	0,2	1	17,4
Keltasirkku	39,7	58,1	59,6	36,8
Yhteensä	354,2	278,7	358	269,1
% kaikista	93	93		91

parveilevat pihlajanmarjanpopsijat räkättirastas (2535) ja tilhi (1942), yhteensä yli 40 % lasketusta yksilömäärästä. Suotuisa kesä kasvatti monien lajien kantoja (esim. varpunen 910 ja talitiainen 885 laskettua). Keski-Suomen korkeudella kierteleviä urpiaisia (824) näkyi parvittain koivikoissa ja kuusen hyvän siemensadon kasvattamia käpylintuja (634) havumetsäisissä maisemissa.

2. Joululaskenta, josta laskenta 1950-luvun puolivälissä käynnistyi tehtiin kaikilla talven 18 eri laskentareitillä yhteispituudeltaan 195 km. Lintuja nähtiin edelleen paljon, noin 7400 yksilöä jakautuen 35 lajin osalle. Kymmentä reittikilometriä kohti laskettu keskiarvo 380 edustaa hieman yllättäen vain normaalia keskitasoa. Tilhet (lähes 2000) olivat vielä vahvasti kuvassa, mutta räkättirastat jo pääosin hävin-

neet (vain 58). Yli 100 yksilön pääsi vielä 14 lajia. Tavanomaisen runsaiden talveh-tijoiden ja tilhien lisäksi mainittakoon urpiaisten (418) ja käpylintujen (336) runsaus. Viherpeippoja talvehti paljon (reiteillä 170) ja taviokuurniakkin (115) oli vielä melkoisesti.

3. Kevätlaskennan reittejä kertyi suunnilleen tavanomainen määrä: 13 reittiä ja 133 kilometriä. Laskettu määrä - yli 3900 yksilöä eli 294 kymmentä reittikilometriä kohden - on ajankohtaan nähden suurimpia. Edullinen lisääntymiskausi ja keväisen lämmin helmikuu loivat tilanteelle suotuisat puitteet. Urpiaisia oli vielä paljon (468), mutta maaliskuussa parvet häipyivät kohti pesimäseutujaan. Myös käpylintuja (178) ja tilhiä (176) oli edelleen maisemissa, jälkimmäisistä osa jo ilmeisiä paluumuuttajia.

LAJIKOHTAISIA TIETOJA

Lajikohtaisessa katsauksessa on käsitelty joitakin ARK:n tarkastettaviin kuuluvia lajeja, (tunturipöllö, kotka, harmaapäätikka, nokkavarpunen), niiden 'normaaliin' talvilinnustollisen aseman vuoksi. Mutta korostettakoon ettei ARK ole vielä kyseisiä havaintoja tarkastanut.

Joutsen Ainakin talvehtimista yrittävä nähtiin 20.11. Kiteellä Ätäskön Niinikummussa (VM). Juuassa nähtiin kevään ensimmäiset muuttajat 28.2. (HL).

Sinisorsa Joensuun Karsikossa talvehti pariskunta Iiksenjoen suun sulassa (Hko). Enon Ahvenisella nähtiin 10.12. n (Hko). Ilmeisiä sinisorsia lienevät olleet myös EL:n Lieksan Sokovaaran Myllykoskessa 17.1. näkemät 2 ja samoin Savijoessa 10.2. näkemät 2 anasta (reilusti ennen U.Leppäsen, Pol, Anaa)

Lapasorsa Kontiolahden Puntarikoskella 1.12. n (AP)

Isokoskelo Enon Ahvenisella 10.12. n (Hko)

Varpushaukka Talvehtijoita lienee ollut tavanomaista runsaammin. Lomakkeilta löytyi tietoja 22 ilmeisesti eri yksilöstä, eniten Liperistä (9) ja Outokummusta (5), mutta aina Nurmekseen (2) saakka pohjoiseen

Kanahaukka Edellä mainittu sopinee isompaankin serkkuun, jonka kuitenkin näkee harvemmin saalistavan taajamien pihoilta. Kuitenkin Juuan kk:ssä nähtiin 22.1. naaraan iskevän pulun (JuL). 13 ilmoitettua havaintoa yltävät alueellisesti Kiteeltä ja Rääkkylästä Juukaan ja Lieksaan

Riekko Vain yksi tapaamistieto lomakkeilla: Outokummun Vuonoksella 4 läpi talven (AV). Lisäksi PK:n joululaskennoista löytyy 1 yks. ja helmi-maaliskuun vaihteen laskennoista Lieksasta 2 (taulukko 2)

Pyy Yksittäishavaintoja ilmoitettu kymmeniä. Arvioiduista määristä mainittakoon Outokumpu, missä AV on todennut Kaasilan-Kehkolan alueella 10-15 ja muualla talvikauden mittaan runsaat 15 pyytä sekä Nurmeksen Ylisenvaaran 6 yks. I:ssa (E.Korhonen/HL)

Fasaani Istutetulle tulokkaalle näyttää olevan tyypillistä naaraiden liikkuvuus kauaskin vapautuspaikoistaan. Läpi talven oleili naaras ainakin Out Maljasalmessa (AV) ja Joe Sulkuniemessä (JMi). Joulu-tammikuulta on havaintoja yksittäisistä fasaaneista Kes kk n (HKO), Kon Selkie n (HKO), Lie Rantala (J.Heikkinen), Lip Siikakoski (MH, AP) ja Out Kalaton n (AV)

Harmaalokki Joensuun Repokallion kaatopaikalla viipyi nuoruuspukuinen lokki 2.12.-7.12. (MH, HKO, AP)

Kesykyyhky Talvikannoiksi on arvioitu Outokummussa n. 80-90 (AV), Juuan kk:ssä n. 50 (AL, HL, JuL) ja Liperin osuusmeijerillä n. 20 (LK, KR). Joensuussa majoilee suurin keskustan ulkopuolinen parvi kaiketi Penttilässä, missä konepajan liepeillä lentelee enimmillään noin 70 pulua. Niinivaaralla häirinnän takia ilmeistä vähene- mistä: verkkoon lensi vain 18, edellistalvena tuplaten eli 36 eri pulua (JT)

Huuhkaja ehti hyvin aloittaa soidinmenot, kuten pääosin muutkin pöllöt. Lip Suur- saarella kuultiin ääntä jo 19.11. ja kevättalvella II:ssa useita kertoja, ilmeisesti kahta yksilöä (ES). Juuan Lehmivaarassa äänteli huuhkaja II:n lopulla (U.Halonen/HL), samoin 14.3. Out Kiimamäessä ja Kolmikannassa (AV)

Tunturipöllö Liperin Siikakoskella nähtiin 21.12. nuori yksilö (Arto Juvonen, AV)

Hiiripöllö 26 ilmoitettua havaintoa on poikkeuksellisen paljon, vaikka muutamat tiedot ilmeisesti ovatkin samoista pölluistä. Havainnot keskittyvät "peltopitäjiin", etenkin Kiteelle (9) ja Liperiin (10). Kiteen havainnot ovat 18.11.-1.1. väliseltä ajalta (pääosin VM), Liperin aikahaitari on laajempi, 2.12.-27.2. (useimmat SH ja KR). Pyhäselässä on tavattu 4 XII:n alkupuolella (MH, HKO, AP ym.) ja Rääkkylässä kaksi 30.12. ja 7.1. (MH). Joensuun ainoa havainto on 27.12. Ketunpesiltä (HKä, AT)

Varpuspöllö Ilmoitetuista kuudesta havainnosta puolet helmikuun kuulohavaintoja. Aikajärjestyksessä: Juu Ahmovaara 4.12. lensi ikkunaan, toipui (J.Lintuvuori/HL).

Normaalista poiketen ei telkkiä sulissa näkynyt (Valok. Hannu Eskonen)

Kotka Lomakkeilla seuraavat 3 mahdollisesti vielä ARK:n käsittelemätöntä havaintoa: Lie Savijärvi, Jongunjoen luonnonhoitometsä. 21.1. lensi kotka matalalla tien yli (V-M. Korhonen / EL). Out kaatopaikka 13.2. lensi nuori yksilö varisten hätistele- mänä WNW (KL). Pol Kinahmo Kaitalahti 19.2. lensi 1 yks. N (VH-n)

Sinisuhaukka 25.11. Tuupovaaran öllölässä (Matti Hämäläinen, VM)

Ampuhaukka Ainakin kolme talvihavaintoa. Lip Siikakoskella 25.12. (ML, AV), Out Kehkolassa 7.2. (AV) ja Lie joulunseudun tll:ssa (taulukko 2)

Teeri Yksilömääräisesti runsain metsäkanalintumme ei juuri innosta lomakkeiden täyttäjiä. Ilmoitetut havainnot pääosin pienistä, enintään 20-30 yks. parvista. Suurin ilmoitettu parvi 25.12. 55 yks. Kontiolahdella (MP)

Metson kohtaaminen sykähdyttää muitakin kuin erämiehiä. Kymmenestä ilmoitetusta metsosta on 4 (3 k, 1 n) nähty Outokummussa (AV) ja 3 (2 k, 1 n) Juuassa (HL)

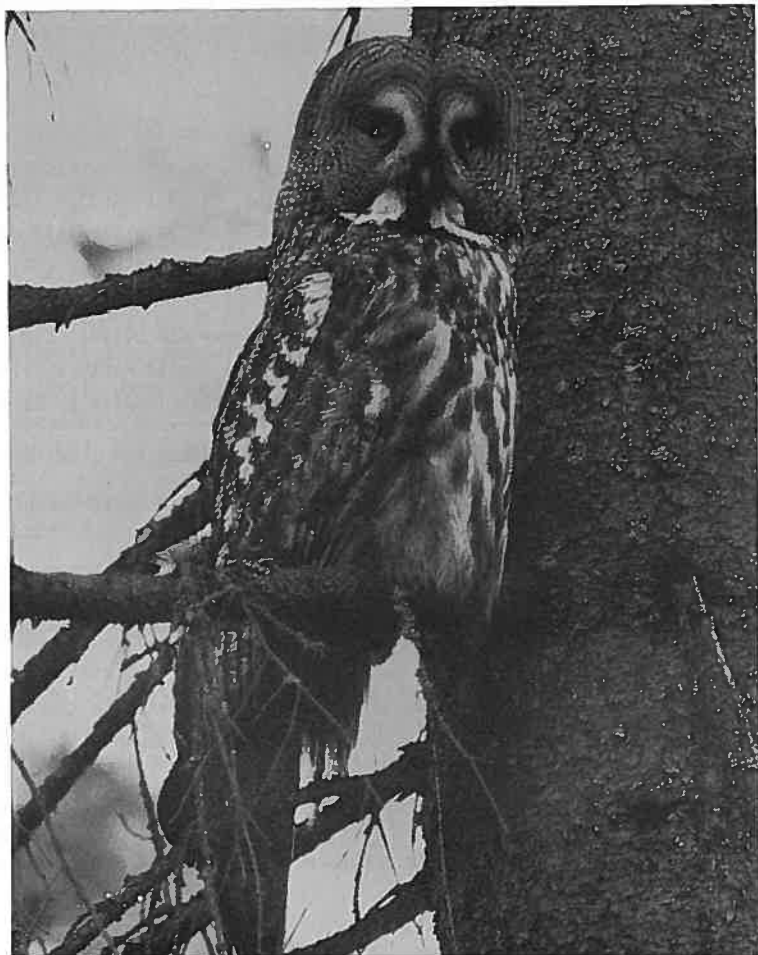
Rää Haapasalmi 3.-5.1. 1 yks. (AH). Lip Kolehmalta 30.1. 1 yks. (SH, KR). Reviiri-ääntelyä Pyh Lotokassa 10.2. k ja n (JMi), Val Halmejärvellä 22.2. ja Val Koppe-
lossa II (HL)

Lehtopöllö Lip Suursaassa 6.12. 1 (ES). Ääntelyhavaintoja 24.2. Lip Pamelon-
saarelta (VH-a) ja 11.3. Pyh Niittylahdelta (MH, AP)

Viirupöllö Kon Selkiellä 7.1. 1 yks. (HKO). Äänteleviä kuultu 11.2. Rää Repolassa
(MH), 22.2. Lip Tutjunniemessä ja 14.3. Out Varislahdella (AV)

Lapinpöllö HL:n Ylä-Karjala lehdestä keräämien tietojen mukaan Val Karhunpäässä
13.2. alkaen 3 yks. (U.Kuittinen) ja Nur Kohisevassa 20.2. lähtien 3 yks. Rää Haapa-
salmella 5.12. lapin- tai viirupöllö (A.Ikonen)

Yläkarjalassa nähtiin muutamia uhkeita lapinpöllöjä (Valok. Hannu
Eskonen)

Sarvipöllö Kevättalven ääntelyhavaintoja Rää Haapasalmella 2 eri paikoissa (MH,
M.Makkonen) ja Sangenlahdella 25.2. (MH). 11.3. ääntelijä Pyh Laitakankaalla ja
toinen Kettämössä (MH, AP)

Helmipöllö Lie Rauhalassa 5.1. 1 yks. (KN). Ääntelijöitä II-15.3. välisenä aikana
Out 5 (AV), Rää 5 (AH, MH), Lip 3 (KR ja ES), Pyh 1 (MH, AP), Kit 1 (JMi) ja Juu-
Val-Nur muutamia (HL)

Harmaapäätikka Kes Leveäkivi 31.12. n kontr. (JMi). Rää kk 26.11.-22.12. n ruokinta-
paikalla (MH ym.). Lie Rauhalassa III 1 lintulaudalla (P.Kuusimäki). Kontiolahdelta
kolme havaintoa: Romo 21.1. k kontr. (JMi), Tasanen 27.2. (HPi) ja Jakokoski 3.3.
(HPe).

Käpytikka Talvikannat ainakin laskentojen mukaan keskimääräistä pienemmät, vaikkei
kävyistä ollut puutetta. Rää-Lip-Kit kohtalaisesti (MH). Out alueella vain harvaksel-
taan (KL), lähes kateissa (AV). Kevättalvella liikehdintää, esim. Pol Kuorevaara
25.2. 5 rengastusta "parvesta" (AT) ja Lie samoihin aikoihin vastaavanlaisia havain-
toja

Pikkutikka Havaintoja normaalia enemmän, yht. 20 (ed. talvena 6) yksilöstä, eniten
Lip (5) ja Lie (5). Muut ilmoitetut tiedot jakautuvat laajalle: Nur 1, Out 2,
Pol 3, Rää 1, Kit 2 ja Joe 1, viimeainittu k reng. 9.1. (JT). Muutamat kävivät
kuukausikaupalla ruokintapaikkojen läskeillä, esim. k Out Sirkka-ahossa (AV) ja k
Rää Haapasalmella (MH)

Pohjantikka nähty 2.2. Liperin Päivilänvaaralla (SH, KR)

Palokärki Tietoja ilmoitettu ainakin 16 yksilöstä, mikä on moninkertainen aiempiin
verrattuna (edellisenä talvena 3 ja sitä edellisenä 4). Nämä jakautuvat lähes puo-
liksi tavallisiin talvitapaamisiin sekä soidinhavaintoihin, kunnittain: Kit 6 yks.
(joista 2 k+n), Kon 2, Lip 2, Out 1, Juu 2, Joe 2 ja Rää ainakin 1: koko talven
läskillä ruokailleen koiraan JMi rengasti

Tilhi Mahtavan tilhinäytelmän käsikirjoitus oli hyvin samansuuntainen kautta maa-
kunnan. Lokakuun loppupuolen muutamien kymmenien parvet kasvoivat marraskuussa
sadoiksi, enimmillään tuhanteen yksilöön ja joulukuun alkupuoliskolla parhaimmilla
paikoin useihin tuhansiin. Vuodenvaihteeseen mennessä massat lähtivät, mutta pie-
nempiä parvia jäi kiertelemään maaliskuun kevätmuuttoon saakka. Eräällä massojen
pääkeräytymäpaikalla Joe Niinivaaralla kokeilin määrääarviointia, mutta totesin sen
ylittävän kyyni. Arvioin nimittäin Niinivaaran-Hukanhauდან alueella olleen enimmil-

lään XII puolivälissä 5000-6000 tilheä, kun HKo puolestaan arvioi määräksi 5000 + 5000 18.12., jolloin lisäksi Noljakassa oli 1000 tilheä. Outokummussa oli samoihin aikoihin n. 3000-4500 (AV), Kit kk:ssä 1500 (MH), Juu kk:ssä 1.-12.12. n. 1000 (HL), Toh Kemiessä 9.12. 2000 (MH, AP) ja Kii kk:ssä 1700 (HKo). Tammikuun alussa näkyi vielä monin paikoin 100-150 yks. parvia, suurin Joe yliopiston alueella 12.1. n. 600 yks. (JMi). Myöhemmin parvikoko vaihteli enimmäkseen 5-100 yks. välillä ja esim. 3.2. Joe Niinivaaran n. 200 yks. parvi (JT) kuului suurimpiin. Viimeisiä parvia eri alueilta: Lie Rauhala 6.3. 20 yks. (EL), Pol Kuorevaara 8.3. n. 15 yks. (VH-n), Nur Palomäki 9.3. 6 yks. (PL), Joe Ilosaari 10.3. n. 40 yks. (JMa) ja Out keskusta 15.3. n. 70 yks. (KL)

Koskikara Lieksasta EL:lla havaintoja 23.12.-10.3. noin 25 eri yksilöstä. Näistä 8 rengastettiin ja 3 oli edellistalvien kontrolleja: 17.1. Sokovaaran ylätammen sulasta 5 k-v koiras, 10.2. Savijoen myllysulasta 4 k-v naaras ja 1.3. Kivivaaran Laklajoesta 3 k-v koiras. Enon Herajoessa 11.2. 2-3 yks. ja 11.3. reng. n (EL). Out:ssa n. 10 talvehtijaa (KL, ML), Lip Taipaleenjoessa 21.12. 3 (A.Juvonen, AV), Viinijärvellä XII-I 1 ja Siikakoskella enimmillään 3.3. 4 yks. (MH, AP). Kii Ruskeakoskella 31.12. 6-7 (MH, HKo, AP), Pol Kirkkojoessa II-2.3. 1 (VH-n), Kon Kuurnassa 27.12. 1 (HKä, AT) ja Nur Kolkonjoessa II 2 yks.

Mustarastas Talvehtimistietoja ainakin 16 yksilöstä pohjoisessa Juukaa myöten: 2.12. k kk:ssä (HL). Eri puolilla Outokumpua nähty 4 talvehtivaa koirasta (AV) ja Kiteen kk:ssä 24.12. 3 yks. (VM). Lisäksi 1-2 havaintoa kunnittain Lie, Lip, Pol, Rää, Joe ja muualta Kiteeltä.

Räkättirastas Esiintymiskuva samansuuntainen kuin tilhen, mutta joulun jälkeinen katoaminen oli paljon perusteellisempi. Joe Niinivaaralla Pielisensuun kirkon ympäristössä arvioi HKo 9.12. olleen 3000 ja Out:n alueella XII puolivälissä enimmillään n. 1200 (AV). Kit kk:ssä oli 28.11. n. 200 (VM), samoin vielä 9.12. MH ja AP merkitsivät XII alussa kirjoihin Lip Viinijärveltä 500, Siikakoskelta 200 ja Roukalahdelta 200, Toh Kemiestä 150 ja Joe Noljakasta 300. Pol Kinahossa oli 7.12. useita satoja (VH-n). Joe Kukkosensaareissa oli vielä 21.12. n. 200 (JT) ja Kon Tasasessa 28.12. n. 50 (HPi), mutta vuodenvaihteen jälkeen on havaintoja lähes poikkeuksetta vain yksittäisistä kierteelijöistä: Kii 31.12. (MH), Lip keskustassa 1.1. ja Viinijärvellä 7.1. (SH, LK, KR), Lie Jamalissa 2.1. (ET), Rauhalassa 8.1. ja 10.1. (EL), Pol Makkolassa 17.1. (VH-n), Out Kyykerissä 20.1. ja 10.2.(AV) - jälkimmäisenä päivänä listan poikkeuksena 3 yks. -, Joe Höytiäisen suistossa 4.2. (JMa) ja Rää Haapasalmella 13.2. (MH). Maaliskuun alkupäivistä alkoi jo näkyä muuttajia.

Punakylkirastas Joulukuussa vielä muutamia: 6.12. Toh Kemiessä 1 (HKo, AP) ja 9.-10.12. Joe Noljakassa 1 (MH, HKo, EL-n, AP)

Kulorastas Juuan kk:ssä 2.12. 1 yks. (HL)

Hippiäinen Tavanomaista runsaampi kanta jäi talvehtimaan onnistuenkin varsin hyvin, mitä kevätlaskenta osoittaa. Esim. Out:ssa kohtalaisen yleinen (AV), kuten myös Joe:ssa, missä myös syksyllä esim. Höylaksella oli ennätyksellistä liikehdintää ilmeisesti hyvin onnistuneen pesinnän seurauksena (JT)

Pyrstötiainen Liikehdintää jatkui vielä joulukuussa, jolloin parvia nähtiin monin paikoin. Outokummussa n. 40 yks. kahdeksassa parvessa (AV), Joensuussa n. 35 yks. neljässä parvessa (HKo, JMa, JMi) ja Kiteen kk:ssä kaksi pikkuparvea (MH). Lisäksi nähtiin yksittäisparvia Lip Viinijärvellä (HKo, H.Multanen), Kon Kuurnassa (HKä, AT) ja Tasasessa (HPi). Vuodenvaihteen jälkeen havainnot harvenivat: Joe Kanervalassa 24.1. 9 yks. parvi (JMa) ja AV:n neljä havaintoa eri puolilta Outokumpua: 5.1. Kaasila 8 yks., 14.1. Sysmäjärvi 1 yks., 10.2. Lähtevä 8 yks. ja 2.3. Kalaton 3 yks.

Talitiainen Laskentojen mukaan talvikannat vakaat ja runsaat. Pyyntiluvut ylittivät kuitenkin selvästi edellisen talvikauden, esim. Joe Niinivaara 139 (JT), Kukkosensaari 63 (JT, AT) ja Kii Ylisenjärvi 113 eri yksilöä (JT)

Hömötiaisen esiintyminen vieläkin tavanomaisempaa

Liian tavanomainen talvilintu - hömötiainen (Valok. Hannu Eskonen)

Nakkeli kuuluu jokatalviseen linnustoon (Valok. Hannu Eskonen)

Töyhtötiainen Havumetsäseutujen tintti myös suunnilleen vakiomäärissä. Esim. Outokummun Kaasilan - Kehkolan talvikanta n. 10-15, mm. 8.12. nähty 13 (AV)

Sinitiaainen Hyvän kesän seurauksena kanta voimistui, vaikka laskennoissa se näkyikin vasta kevättalvella. Outokummun talvehtiva kanta n. 30-35 (AV) ja Liperin keskustan - Varolanniemen 8-10 yks. (LK, KR). Monilla lintulaudoilla ruokaili 1-2 yks. läpi talven Juukaa ja Nurmesta myöten. Talven pyyntimäärät "lintulautauskollisuus" jätti pieniksi: Joe Niinivaaralta 4 (JT) ja Kukkosensaarelta samoin 4 (JT, AT), molemmat luvut yhdestä ruokintapisteestä

Kuusitiainen 15 havaintoilmoitusta on reilusti tavanomaista enemmän. Kiteen keskustassa reng. 2.1. 2 yks. ja 2.3. 1 yks. sekä Puhoksella 25.2. laul. k (JMi). Rääkylän kk:ssä 9.12. 1 ja Haapasalmella 6.1. 2 yks. (MH). Joensuun Kukkosensaaresta reng. 4.2. 1 yks. (JT). Liperissä pitkän ajan ruokintapaikkavieraina Varolanniemessä 1-2 (SH, KR), Papelonsaaressa 2 (VH-a), Kyläsärkällä 2 (Kaija Hyötyläinen) ja lisäksi nähty 3.3. Tutjunniemessä 2 yks. (JMi). Outokummun keskustassa 16.12. 1, Kaasilassa XII-I 1-4 ja Harmaasalossa 15.2. 1 yks. (AV). Nurmeksen Savikylän Petäjävaarassa 10.12. 1 (M.Kuittinen/HL) ja kaupunkialueella XII alussa 1 (kuva Ylä-Karjalassa/HL)

Pähkinäakkeli Toistakymmentä tietoa laajalta alueelta. Kiteen keskustassa 2. 1. 1 yks. reng. ja Isolla Heinäjärvellä 12.2. 1 yks. (JMi). Rää kk:ssä 9.12.-11.2. 2 yks. (MH). JM rengasti 28.12. toisen, kun taas toinen renkaallinen ilmeni JT:n Joensuussa yli 2 v. aiemmin rengastamaksi. Joe Hukanhaudalla 25.12. joululaskennassa 1 (JMi). Lip Varolaniemellä kävi 1 yks. ruokinnalla n. 25.11.-4.2. (KR ym.) ja Viinijärvellä nähtiin 1.1. 1 yks. (MH, AP). Lie Rauhalassa 16.12. 1 (KN) ja Varisvaarassa I-1.4. 1 yks. (J.Mauranen). Juu Polvelassa I alussa 1 (O.Louhelainen/HL). HL:n Ylä-Karjala lehdestä keräämiä kuvallisia tietoja: Val Karhunpäässä I 2 yks., Nur Pohjoispäässä 16.1. 1 yks. ja Kohisevankadulla I lopulla 1 yks.

Puukiipijä Tasaisen harvalukuisena ainakin alueen keski- ja eteläosissa. Esim. Out Kaasilassa n. 3-5 läpi talven (AV)

Korppi Noin 20 ilmoitettua havaintoa, pääosin muutamasta (1-3) yksilöstä. Suurin havaittu keräytymä Juu Ahmovaaran kaatopaikalla: 18.12. n. 10 yks. ja 12.2. 7 yks. (HL)

Varis Etenkin laskentatuloksissa selvästi näkyvä talvikantojen supistuminen jopa kolmasosaan aikaisemmista johtuu vähentämistoimista, joita on tehty ainakin Joensuussa. Määrätietoja on eniten Outokummusta: kaatopaikalla 20.1. 150 ja 14.2. 200 (AV), Sysmäjärvellä 23.2. 120 (AV) ja Outokummun - Alavin pelloilla II lopulla n. 300 (KL)

Naakka Talvehtijoita perinteiseen tapaan Joensuussa, missä niitä näkee useimmin keskustassa, mutta myös esim. Niinivaaralla keskussairaalan liepeillä tai ruokailulennolla Repokalliolle tai takaisin. JMa laski torin ympäristössä 9.12. 15 yks. ja Kirkkokadun varrella 20.1. ja 16.2. 8 yks.

Harakka Määrät pysyneet laskentojen mukaan erittäin tasaisina

Närhi Yleinen koko alueella. Määristä mainittakoon Lip Viinijärvellä 21.12. 9 (A.Juvonen, AV), Out Törisevässä 12.1. 6 (AV) ja Harmaasalossa 21.1. 6 (AV)

Pähkinähakki Muutamia talvehtijoita lienee harvoissa sopivissa metsiköissä. Vain yksi ilmoitettu talvitieto: Kiteen kk:ssä 17.12. 1 yks. (Jorma Pikarinen, VM)

Kuukkeli Itärajan tuntuman harvalukuisen kannan lisäksi näyttää muutamia asustavan Liperissä. JMa rengasti 6.12. 3 yks. Mutkanvaarassa. Lisäksi nähty yksittäinen 15.11. Huistinvaarassa (LK) ja 11.3. Tutjunniemessä (SH)

Kottarainen Talvehtijoita jäi tavanomaista useampiin paikkoihin. 9.12. nähtiin Joe Niinivaaralla 2 (Hko) ja Kiteen kk:ssä 1 (MH, AP). Liperin kk:ssä 25.12. 1 (ML, AV), Kyläsärkässä 25.12. 1 (M.Vihavainen), Varolaniemessä 5.1. 2 (SH, KR) ja Pappilan-

pellolla 24.1. 1 (P.Hartikainen). Lieksan keskustassa 23.12. 2 (EL). 8 yks. parvi samalla paikalla 13.2. (T.A.Mäki/Lieksan Lehti) saattoi olla jo kevätmuuton alkua.

Mustapääkerttu Joe Niinivaaralla 12.12. koiras pihlajanmarja-aterialla (Hko)

Lapinharakka Kahdeksan havaintoa selvästi keskimääräistä enemmän, kaikissa tapauksissa 1 yks. Out Jokipohjassa 2.12. (AV) ja Kes Mäntyniemessä 6.12. (Hko, AP). 26.12. Kit Puhoksella ja Rää Jaamassa (MH, Hko, AP). Lip Siikakoskella 1.1. (MH, AP) ja Tutjunniemellä 25.1. (SH, KR). Kit Suontaus 25.2. (JMi) ja Rää Keivä 4.3. (AH)

Varpunen Edelleen asuttujen seutujen valtalaji, vaikka jääkin tällaisena talvena "marjarosvojen" varjoon. Vähenevä reittikilometriä kohden laskettuna aiheutuu lähinnä reittien painottumisesta Lieksassa harvaan asutuille alueille.

Pikkugarpunen Ydinalue Kitee - Tohmajärvi, mistä laji on vähitellen laajentamassa esiintymisalueitaan. Kit kk:ssä 9.12. yhdellä ruokintapaikalla 30, yhteensä alueella satoja (MH, AP). Kymmeniä löytyy monilta paikoin: Rää Haapasalmella XII 15 (MH), Lip Viinijärvellä 1.1. 15 (MH, AP), Kon Pilkossa n. 15 läpi talven (JT, A.Turunen) ja Joe Repokallion kaatopaikalla 16.12. n. 10 ja 25.12. n. 25 (JMi). Lip Varolaniemessä n. 10 läpi talven (KR), Papeionsaarella 5 (VH-a) ja keskustassa 3-5 (LK). Out Kalaton 6.1. 6 (AV). Joe Niinivaaralla pikkuryhmiä, 3 reng. (JT)

Viherpeippo Yleensä varsin runsaana läpi talven, mitä laskennatkin ilmentävät. Out keskustassa ruokintapaikalla jatkuvasti, enimmillään 15-16 (KL). Pol Kuorevaarassa 4.2. alkaen kevääseen n. 10 (VH-n). Lie keskustan talvikanta kymmeniä (EL), Kit kk:ssä 16.12. 15 yks. (VM), Rää kk:ssä 11.2. 50 (MH) ja Pyh Niittylahdella 18.2. n. 10 (JMi). Joe Niinivaaralta reng. 20 (JT)

Tikli Kesälahden Varmonniemessä 11.2. 1 yks. (JMi) ja samoin Outokummun keskustassa 26.2. (KL). Kontiolahden Jakokoskella 12.2. (HPe)

Vihervarpunen Joulukuulta tammikuun alkupuolelle pieniä parvia yleisesti, esim. Joe Kanervalalla 3.12. n. 20 (JMa), yliopiston lähistöllä 12.12. 10 (Hko), Rantakylässä 13.12. 20 (Hko) ja Lip Viinijärvellä 7.1. 6 yks. (SH, LK, KR). Parin linnun ryhmiä ja yksittäisiä näkyi laajalti läpi talven.

Urpiaista näkyi yleisesti läpi talven. Vallitsevimpina olivat pienehköt, 10-50 yks. parvet, kun taas suuret kuhisevat massat jäivät puuttumaan. Suurimpia parvia aikajärjestyksessä: Lip Onkisalmi 6.12. n. 140 yks. (JMa), Kon Selkie 16.12. n. 100 (Hko), Joe Sulkuniemi 21.12. n. 100 (JMi), Kes Leveälähti 11.2. lähes 150, joista 84 reng. (JMi), Kit keskusta 25.2. n. 100 (JMi), Lip keskusta 2.3. n. 100 (JMi) ja

Joe Nepenmäki 4.3. n. 100 (MH, AP). Suurimmillaan urpiaismäärät olivat helmikuun loppupuolella ja maaliskuun alussa. Joensuun rengastusmäärät jäivät pieniksi: Niinivaara 26 (JT) ja Kukkosensaari 24 (JT, AT). EL rengasti 10 Lie Rauhalassa.

Tundraurpiainen esiintyi jokseenkin tavallisena urpiaisparvissa. Yksittäishavaintoja on ilmoitettu lähes 30 Kesälahdelta Juukaan. JMi rengasti Kes Leveäkivellä 11.2. 18 ja 26.2. 3 yks., Joe Sulkuniemessä yht. 7, Lip keskustassa 7, Tutjunniemessä 2 sekä Pyh Niittylahdella ja Hammaslahdella yhden kummassakin. Katsauksen kokoaja osui "huippusesongiksi" kaukomaille ja rengasti vain 2 Joe Niinivaaralla sekä Kukkosensaarella 4 + AT yhden

Hemppe Joensuun Noljakassa 9.12. koiras (Hko, EL-n)

Punatulku Hyvänä marjatalvena olisi punatulkkuja odottanut olevan enemmänkin. Muutamia kymmeniä näkyi paikka paikoin, esim. Lie Lamminkylässä 24.12. 30 yks. parvi (EL) ja Out Kaasilassa enimmillään I n. 100 (AV). Myöskään pyydystettyjen määrät eivät ilmennä erityistä runsautta, esim. Joe Kukkosensaari 77 (JT, AT) ja Niinivaara vain 19 (JT)

Taviokuurnat olivat runsaita ylenpalttisen pihlajanmarjasadon johdosta (Valok. Hannu Eskonen)

Taviokuurna Suunnilleen muiden marjalintujen rytmissä värittivät taviokuurnatkin marjoista notkuvia pihlajia. Niitä todella nähtiin ja laajalti, mistä osoituksena 70 havaintoa/havaintosarjaa. Pohjois-Karjalaan niitä ilmaantui jo syksyn laskennan aikoihin. Pääosa parvista oli pieniä, 5-15 yks. luokkaa esim. Lieksassa (EL, ET) ja Juuassa (HL) koko esiintymiskauden. Joulukuun puolivälin maissa myös taviokuurnat olivat runsaimmillaan. Kiteen kk:ssä 9.12. 50 (MH) ja 16.12. 47 yks. (VM). Out Kaasilassa 14.12. 50 ja 16.12. 83 (AV). Joe Niinivaaralla 10.12. 25 (MH, AP), Koppolan-Niinivaaran alueella 15.12. 50+50 (Hko) ja 18.12. yliopiston - Noljakan alueella 70 (Hko). Tammikuussa parvet pienenivät, mitä ilmentää selvästi havaintoaineistosta laskemani todennäköisten eri yksilöiden määrä: XII n. 700 ja I lähes 100 yks. Tämän jälkeen enää "rippeitä": Ilo Mekrijärvi 1.2. 6 yks. (Hko), Kon Tasanen 7.2. 1 (HPi), Out Kaasila 6.2. 1 ja Törisevä 11.2. 1 (AV) sekä Lie Rauhala 5.3. lentoääntä (EL)

Käpylinnut, ainakin pikkukäpylintu olivat yleisiä koko talvikauden, kuten laskennoistakin näkyy. Kuusimetsissä kulkija ei voinut olla niiden lentoääniä kuulematta tai pieniä ruokailevia parvia havaitsematta. Ilmoitetuista, lajilleen määrittämättömistä mainittakoon Juu Rontsan 5.12. aikana n. 20 yks. (HL), Out Kaasilan 27.12. eri paikoissa n. 55 (ML, AV) ja Rää Haapasalmen 28.12. 20 (MH). Pikkukäpylintuja Kii Ruskea koskella 31.12. n. 25 (MH, Hko, AP), Lip Roukalahdella 1.1. n. 20 (MH, AP), Out Kehkolassa 16.1. n. 20 ja Riihikankaalla 3.2. n. 25 (AV). Määritetyistä isokäpylinnuista vain yksi maininta: Out Lähtevässä 10.2. k+n (AV)

Peippo Talvitietoja noin 20 yksilöstä. Monilla ruokintapaikoille jäävillä näyttää olevan rasitteena jalan tai molempien jalkojen jonkinlainen sienisairaus, mikä haittaa niiden liikkumista. Vain harva näistä selvinnee talven yli. Marraskuun puolivälistä tammikuulle on tietoja ainakin seuraavista määristä: Kit 3 (VM ym.), Rää 3 (MH), Joe 3 (Hko, JT), Out 2 (KL), Lip 2 (monet hav.), Lie 2 (V.Kukkonen/HL) ja Juu 1 (J.Keränen/HL). Helmikuulta on talvehtimistietoja enää niukasti: Rää Haapasalmella 6.12.-17.2. k+n (MH), Juu Nunnanlahdella 1 II:n lopulle (HL) ja Nur Lehtovaarassa 1 kuollut II:n puolivälissä (Ylä-Karjala/HL)

Järripeippo Kymmenkunta talvihavaintoa, joista läpi talven Out Rikkarannassa 1 (AV) ja Lip Pamelonsaarella 1 (VH-a). Joulukuussa nähty ruokintapaikoilla Kit kk:ssä 4 yks. (VM), Enon Kaltimossa k (Hko), Kon Selkiellä 1 (R.Hirvonen, Hko) ja Nur Savikylän Lehmisärkällä 2 yks. (P.Larkkonen/HL), vuoden alussa lisäksi n 7.1. Lie Vaaralahdella (ET)

Nokkavarpunen Talvilintulomakkeilla kaksi tietoa Outokummusta koskien ilmeisesti eri yksilöitä: Kyykerissä 1 läpi talven ruokintapaikalla (AV) ja keskustassa 27.1.-15.3. 1 yks. vakituisesti ruokintapaikalla (KL)

Keltasirkkumäärät olivat jokseenkin tavanomaisia (Valok. Hannu Eskonen)

Keltasirkku Määrät ilmeisesti vakiotasoa, vaikka laskentojen keskiarvot jäivätkin ilmeisesti metsäseutureittien runsauden takia keskiarvojen alle. Noin 100 yks. keräytymiä nähtiin Kit kk:ssä (VM), Kit Kytänniemessä (MH), Kii Ylisenjärvellä (JT), Rää Haapasalmella (MH), Lip osuusmeijerillä (LK) ja Lip Viinijärvellä (MH, AP)

Pulmunen Liperin kk:ssä 22.12. 1 yks. (MH, AP)

Edelläolevassa pitkässä lajikohtaisessa katsauksessa esiintyy peräti 72 lajia. Tiedossani olevan yhden lisäharvinaisuuden (vuorihemppo) kanssa lajimäärä liikkuu suunnilleen kahden vuoden takaisissa ennätyslukemissa. Esim. pöllöt pääsivät esille poikkeuksellisen hyvin. Perinteisen, maaliskuun puoliväliin yltävän "talvikauden" kuluessa ehti saapua jo monia kevätmuuttajia, joiden havainnot eivät kuulu tämän katsauksen tarkoitukseen. Toisaalta olen ottanut mukaan muutamia huomattavan talvisissa olosuhteissa tehtyjä havaintoja marraskuun lopulta (joutsen, sinisuohaukka). Monen mieleen ja havaintovihkoihin talvi 89/90 jäi ikimuistoisena marjalintutalvena. Kun tätä kynäilee jouluntienoon tuulisina, vesitihkuisina päivinä, vaikuttaa talven luonteen muuttuminen kasviuoneilmaston suuntaan entistä todennäköisemmältä, puhuvatpa alan tutkijat mitä tahansa.

Havaintoja palautettiin runsaasti, minkä ansiosta hyvästä lintutalvesta saatiin tavanomaistakin parempi yleiskuva. Vaikka katsauksen laatija - varmaan osaksi iän tuottamien hidasteiden johdosta - joutuikin käyttämään tähän aikaa ennalta arvaamatoman paljon, tekee mieli tässä lämpimästi kiittää kaikkia havaintojaan lähettäneitä.

Seuraavassa havainnoijaluettelossa esiintyy kaikkiaan 31 nimeä - todellisuudessa havaintoja on paljon useammilta - ja sulkeissa heistä käytetyt lyhenteet. Kaikkein ansiokkaimmat, monia havaintoliuskoja lähettäneet ja yhteenvedoja laatineet on luettelossa alleviivattu.

Asko Halonen (AH), Markku Halonen (MH), Veikko Hartikka (VH-a), Veli Hassinen (VH-n), Suvi Hämäläinen (SH), Lauri Karttunen (LK), Harri Kontkanen (HKo), Harri Kämäräinen (HKä), Esa Laaninen (EL-n), Esko Lappi (EL), Aila Lehtoranta (AL), Hannu Lehtoranta (HL), Jouni Lehtoranta, Jukka Lehtoranta (Jul), Kalle Leivo (KL), Mauri Leivo (ML), Pirjo Lipponen (PL), Veikko Makkonen (VM), Jukka Matero (JMa), Juha Miettinen (JMi), Keijo Nuutinen (KN), Ari Parviainen (AP), Heikki Pesonen (HPE), Hannu Piironen (HPi), Matti Piironen (MP), Kauko Rouhiainen (KR), Elvi Sahlman (ES), Ari Tanskanen (AT), Jouko Tiussa (JT), Erwin Tuppurainen (ET) ja Antti Vänskä (AV)

KIRJALLISUUS

Halonen, M. & Tiussa, J.: Talvilinnut Pohjois-Karjalassa

- 1986/87. Siipirikko 14 (4): 99-110

- 1988/89. " 16 (4): 99-109

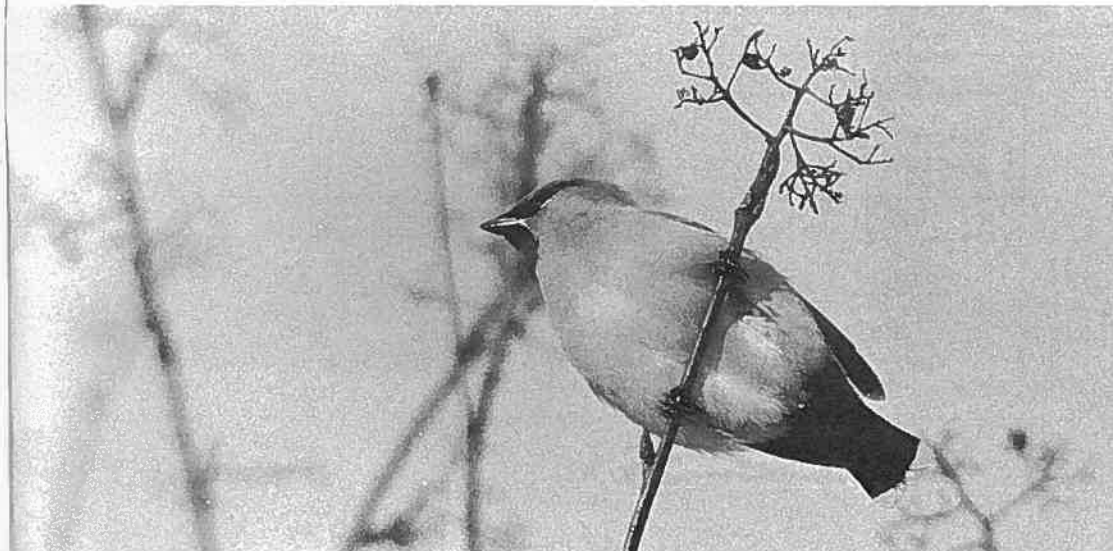
Ojala, M. & Tiussa, J.: Talvilinnut 1987/88 Pohjois-Karjalassa. - Siipirikko 15 (4): 99-109

Tiussa, J.: Talvilinnut Pohjois-Karjalassa

- 1984/85. Siipirikko 12 (4): 107-117

- 1985/86. " 13 (4): 99-112

Eväät on syöty (Valok. Mauri Leivo)

LINTUPÖNTTÖ SM-KILPAILUT 1991

Suomen luonnonsuojeluliitto, Natur och Miljö, Luontoliitto, Lintutieteellisten Yhdistysten Liitto, Maailman Luonnon Säätiön Suomen Rahasto, Tukkukauppojen Oy ja Rautia-rautakaupat järjestävät yhdessä linnunpönttöjen rakentamisen Suomen mestaruuskilpailut 1991.

Kilpailun tavoitteena on lisätä yleisön tietoa linnuista ja yleensä luonnosta sekä innostaa ihmisiä lintujen ja muun luonnon suojeluun. Käytännön tavoitteena on sijoittaa tuhansia uusia linnunpönttöjä alueille, missä on pulaa kololintujen pesäpaikoista. Kilpailulla myös kerätään varoja luonnonsuojeluun.

Kilpailu on kaksi osainen. Paikalliseen mestaruuskilpailuun voi osallistua kuka tahansa, kunhan muistaa tammi-helmikuussa jättää valmistamansa linnunpöntön paikalliselle järjestäjälle. Kilpailukeskuksina toimivat Rautia-rautakaupat, joista saa kilpailusääntöjä ja linnunpöntön rakennusohjeita. Kilpailussa arvioidaan pönttöjen tarkoituksenmukaisuutta ja uusia ideoita, joten rakennusohjeet ovat tarpeen vain lentoaukon halkaisijan tms. mittojen osalta.

Valtakunnallinen loppukilpailu on kutsukilpailu. Siihen osallistuvat kunkin alkukilpailun kolme parasta pönttöä. Näistä asiantuntijaraati panee parhaat eli 20 palkittavaa työtä paremmuusjärjestykseen. Parhaan pöntön tekijä kruunataan vuoden 1991 valtakunnan pönttömestariksi Espoon Vermossa 7.4. järjestettävässä palkintojenjakotilaisuudessa. Kilpailupöntöt myydään huutokaupassa. Valtakunnallisen loppukilpailun jälkeen pidettävän huutokaupan tulot käytetään lyhentämättöminä ulappalinnuston suojeluun. Paikallisten huutokauppojen tulot voidaan myös käyttää johonkin alkukilpailupaikkakunnalla valittuun kohteeseen.

Lisätietoja kilpailusta saa esimerkiksi LYL:stä puh. (918) 152579.

PKLTY:n KOKOUKSET 1991

Kokoukset pidetään entiseen tapaan keskiviikkoisin kello 18.00 alkaen Biologian laitoksella. Kokouspäivämäärät: 27.2., 27.3., 24.4., 25.9., 30.10., 27.11.

```
+++++
+
+   HELMIKUUN KOKOUKSESSA 27.02.91 NÄHTÄVÄNÄ HANNU ESKOSEN
+   JA KARI KOSKELAN DIAKUVIA LINNUISTA JA MUUSTA LUONNOSTA.
+
+   Tarjolla on myös luontoaiheisia POSTIKORTTEJA.
+
+++++
```